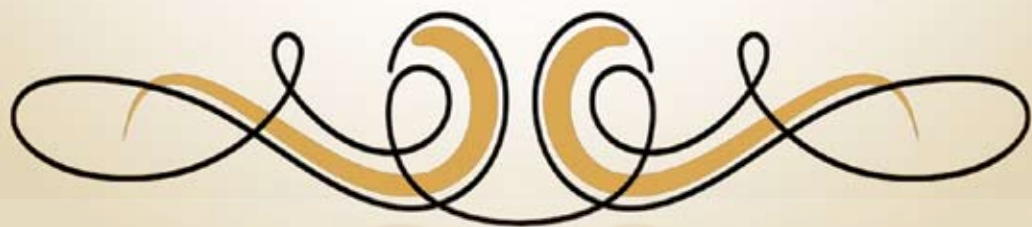

”וַיִּדְבֹר אֵלַי

זֶה הַנְּשִׁלְחוֹן

אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'”

תוכן הענינים

- 5.....פתיחה
- 6.....מעלת גדולי ישראל
- 7.....מקור חיוב אמירת דברי תורה על השלחן
- 7.....מעשה בקובר מתים
- 8.....פנינים מרבותינו הראשונים
- 9.....ישועות בזכות ברכת המזון
- 10.....ליקוט פנינים בשבחה של התורה
- 41.....דברי חיזוק מהרב אמנון יצחק שליט"א
- 42.....דעת גדולי הדור
- 43.....קריאת קודש של מאורי הדור שליט"א
- 44.....מכתבי גדולי הדור
- 47.....מעלות החברותא
- 50.....כל מעשיך יהיו לשם שמים
- 50.....אופן קיום מצות ברכת המזון
- 51.....סדר ברכת המזון נוסח ספרדי
- 57.....ברכת בורא נפשות
- 58.....ברכת מעין שלש
- 59.....סדר ברכת המזון נוסח אשכנז

לע"נ הגאון הגדול רבי יהודה שפירא זצוק"ל

פתיחה

בשמחה של מצוה הננו מתכבדים להגיש בפניכם ידידנו היקרים, הלומדים בשבת אכים גם יחד במשך השנה כולה, עולים ומתעלים במעלותיה הנשגבות של תורתנו הקדושה, את השי הנאה והחשוב אשר בשמו יקרא 'קונטרס זה השולחן'.

קונטרס זה נערך במיוחד עבור כינוס החיזוק וההוקרה, לפי עצתו והכוונתו של הרב אמנון יצחק שליט"א, במטרה הקדושה והנשגבה להגדיל תורה ולהאדירה ולהנחילה כראוי בקרב כל שדרות העם, עד שנזכה לגאולה השלימה בביאת משיח צדקנו ובבנין בית המקדש במהרה.

חיוב אמירת דברי תורה על השלחן בשעת הסעודה נשנה כבר במשנה ונפסק בכל הפוסקים ורבות כתבו רבותינו הראשונים הקדמונים במעלת הדבר ובצורך החיוני שלו, כפי אשר תחזינה עיניכם מישרים בתוך הקונטרס היקר הזה.

מה טוב ומה נעים ליחד את דברי התורה הנאמרים על השלחן, לצורך חיזוק קיום מצות לימוד התורה הקדושה, אשר היא המצוה הגדולה שבכל המצוות, כמו שהעידו לנו התנאים הקדושים במשנה בפרק ראשון ממסכת פאה: 'ותלמוד תורה כנגד כולם'.

אין דבר נפלא ומתאים יותר מאשר לערוך קונטרס זה במיוחד לערב כינוס החיזוק של פרויקט החברותות, שהלא מהות הפרויקט הוא לעודד להמריץ ולחזק את לימוד התורה בקרב מבקשי התורה בארצנו הקדושה ובעריכת קונטרס זה אנו מוסיפים נדבך חשוב ביותר, כדי להגיע למטרה הקדושה לשמה ייעדנו את פעולותינו.

למותר להסביר בפניכם את התועלת הגדולה בלימוד התורה עם "חברותא אישי", הלא זאת אתם חווים ומרגישים בעצמכם, איך הלימוד נעשה ממוקד יותר, איך דברי הגמ' מבוארים יותר, איך פסקי ההלכה בהירים היטב ואיך דברי הפרשה מאירים באור יקרות, כל זה אתם יודעים אף יותר טוב מאתנו וכבר אמרו חכמינו ז"ל במסכת אבות: 'עשה לך רב וקנה לך חבר', בחברותא אישית אנו מקיימים את שני הדברים גם יחד, עשיית הרב וקניית החבר'!

אולם מה שבכל זאת אנו רואים כחובה נעימה להציע לפניכם, הוא את גודל

מקור חיוב אמירת דברי תורה על השלחן

שינינו במסכת אבות (ג, ג): רבי שמעון אומר: "שְׁלֹשָׁה שְׂאֵכְלוּ עַל שֶׁלְחָן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דְּבָרֵי תוֹרָה, כְּאֵלּוּ אֶכְלוּ מִזְבְּחֵי מִתִּים, שְׂנֵאָמַר: כִּי כָל שֶׁלְחָנוֹת מְלֹאוֹ קִיא צוֹאָה בְּלִי מְקוֹם. אָבֵל שְׁלֹשָׁה שְׂאֵכְלוּ עַל שֶׁלְחָן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דְּבָרֵי תוֹרָה, כְּאֵלּוּ אֶכְלוּ מִשְׁלָחָנוֹ שֶׁל מְקוֹם בְּרוּךְ הוּא, שְׂנֵאָמַר: וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֶּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'".

דין זה נפסק להלכה במגן אברהם (סימן קע, א) וז"ל: 'כל שלחן שלא אמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו מזבחי מתים'. וכתב בשל"ה: 'שילמד ממש ולא יסמוך על ברכת המזון'.

וכן העלה בספר חיי אדם (א, כלל מה) וז"ל: 'יזהר מאוד לומר דברי תורה על השלחן, שכל שלחן שלא אמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו מזבחי מתים. ותראה עונש הגדול כשאינן אומרים דברי תורה ומהשכר שאומרים דברי תורה. ועל כל פנים יאמר איזה מזמור. ומנהג טוב לומר אחר ברכת המוציא 'מִזְמוֹר לְדָוִד ה' רַעִי' (תהילים' כג) שהוא תורה וגם תפילה על מזונותיו, כדאיתא בזוהר: דאסור לאכול עד שיתפלל על מזון'. והביא המשנה ברורה (קע, א) דבריהם להלכה.

הערה: אין משיחין בשעת הסעודה, על כן יש לזוהר לומר את דברי התורה, בין האכילה.

מעשה בקובר מתים

כתוב בספר 'אור זרוע' (הלכות 'שבת' מב): הכרתי יהודי אחד זקן מוורמיי"ש שהיו קוראין אותו ר' בונים והוא היה קובר מתים. ופעם אחת השכים לבית הכנסת וראה אדם אחד יושב לפני בית הכנסת ובראשו כתר של עשבים שקורין צעפ"ל ונתפחד ממנו, כסבור שד הוא. וקראו ואמר לו: "וכי אינך פלוני שמת עתה וקברתיך"? אמר לו: "הן!"

אמר לו: "איך אתה באותו עולם?" ואמר לו: "מכבדין אותי". ואמר לו: "מה זכויות יש לך? והלא היית אדם פשוט בתכלית". ואמר לו: "רק באותו הזכות שהייתי אומר הברכות בקול נעים בבית הכנסת, בזכות זה הביאוני בגן עדן ומכבדים אותי. וזהו לך סימן, שאני הוא המדבר אליך, שתראה בית יד חלוקי שהוא קרוע, שקרעת לי כשהלבשתי התכריכים". ושאל אותו: "מה זה שבראשך?" וענה לו: "אלו עשבים מגן עדן ששמתי בראשי, כדי לבטל מעלי ריח רע שבעולם הזה".

ומסיים ה'אור זרוע' בלשונו: "כתבתי אלו המעשים, כדי שיראה ירא שמים וישים לבו ויאמר שבחותיו של הקדוש ברוך הוא בקול נעים ובכונה ויזכה לגן עדן".

ההתעוררות והצמאון הקיים בקרב ציבור גדול מאד לקבל חברותא אישי כזה, הפניות נערמות אצלנו בקצב מהיר ומסחרר, עד שאנחנו מרגישים לפעמים חסרי אונים ודלי אפשרויות, להתאים לכל פונה ופונה את החברותא המתאים לו. יעזרנו ד' ויתן לנו את הכח והאפשרות להוסיף חיל ונזכה להרבות תורה בישראל.

בהזדמנות זו אנו מביעים בפניכם את הערכתנו והוקרתנו, ציבור החברותות די בכל אתר ואתר, ד' עמכם גבורי החיל, אתם העמלים בתורה הקדושה בכל עוז, המתגברים על הקשיים העומדים בדרככם, קשיים אשר היצר מערים בכל כחו כנגד החיבור המיוחד הזה, לפי שחיבור זה ממלא את תפקיד "תרופת האנטי יצר", כמאמר חז"ל במסכת קדושין ל': 'הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל: "בני: בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין. ואם אתם עוסקים בתורה, אין אתם נמסרים בידו. ואם אין אתם עוסקים בתורה, אתם נמסרים בידו"'.

דברי חיזוק מהרב אמנון יצחק שליט"א. ומכתבי תמיכה מהרבנים הגאונים; מרן הרב הגאון רבי יוסף אלישיב שליט"א ומרן הרב הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן שליט"א מרן הרב הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א ומרן הרב הגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל

מעלת גדולי ישראל

אמרו חז"ל (ויק"ר פי"א ח'): אמר ר' עקיבא: 'נמשלו ישראל לעוף. מה העוף הזה, אינו פורח בלא כנפים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ לזקניהם'.

אף על פי שאומות העולם יכולים לעשות כל שהם עושים גם בלא זקנים, ישראל אינם כן!

וכמו שבהמה וחיה ממלאת תפקידיה בלא כנפים ואילו העוף אם איבד את כנפיו אינו יכול לחיות עוד וגרוע הוא מן הבהמה, כך גם אומות העולם מתקיימים בלא זקנים.

אך ישראל אם אין להם זקנים, אינן יכולים לעשות כלום וגרועים הם מאומות העולם.

ונראה שמשום כך חמור כל כך עונשו של מורה הלכה בפני רבו, שאינו משום כבוד הרב בלבד, אלא שהוא מבטל מעלת הזקנים שיש לכלל ישראל. שדוקא ע"י שהנערים נשמעים לזקנים, נחשב שיש לכלל ישראל זקנים. אבל כשכל אחד מורה הלכה לעצמו איבדו את זקניהם וע"י כן באים לקללה האחרונה שקילל ישעיהו את ישראל: "ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד". ולכן אין לו לרב למחול למי שהורה הלכה בפניו, שאין הענין משום כבודו בלבד, אלא הוא משום קיום כלל ישראל. ואינו יכול למחול על כך. ויתכן שלכן אינו בכלל מי שנענש חברו על ידו, שלא משום כבודו הוא נענש, אלא משום קיום כלל ישראל.

פנינים מרבתינו הראשונים בענין אמירת דברי תורה על השלחן

דברי תורה על השלחן לסלק את מלאך האף

בברכת המזון נעלם פ, לפי שבכל מקום שיש אכילה עושה רושם, כמו; "וישב לֹאֲכַל לָחֶם" ('בראשית' לז) מיד; "וימְכְרוּ אֶת יוֹסֵף". "וישב העם לֹאֲכַל וְשָׂתוּ וַיִּקְמוּ לְצַחֵק" ('שמות' לב), כי השטן מלאך א"ף שם, על כן צריך לדבר דברי תורה. שְׁלֹשָׁה שְׁאָכְלוּ עַל שֶׁלְחָן אָחָד (ולא אָמְרוּ עֲלֵיו דְּבָרֵי תוֹרָה, כְּאֵלוּ אֲכָלוּ מִזֶּבְחֵי מִתִּים ... אֲבָל שְׁלֹשָׁה שְׁאָכְלוּ עַל שֶׁלְחָן אָחָד וְאָמְרוּ עֲלֵיו דְּבָרֵי תוֹרָה, כְּאֵלוּ אֲכָלוּ מִשְׁלַחַנּוֹ שֶׁל מְקוֹם בְּרוּךְ הוּא) ('אבות' ג).

(ה'הרוקח' בפירושו ל'ברכת המזון')

דברי תורה על השלחן כדי שלא נחטא

לפי שעל ידי אכילה ושתיה יצר הרע מתגבר והתאוה מתגברת, שנאמר: "וְאָכַל וְשָׂבַע וְדָשַׁן וּפְנָה אֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים" ('דברים' לא). ונאמר: "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ: הַשְּׁמֵרוּ לְכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם" ('דברים' יא) ונאמר: "פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבַעְתָּ... וְרַם לְבַבְךָ" (שם ח) ואמרינן בברכות בפרק אין עומדין (לב). 'מלוי כריסי זני בישי', פירוש: מלוי הכרס גורם כמה מיני רעות. לכן הזהירונו רבותינו ז"ל לדבר בדברי תורה בשעת האכילה כדי שלא נחטא.

(ה'האבודרהם' ב'ברכת המזון')

דברי תורה על השלחן להורות שנברא האדם לעסוק בתורה

צריך שידבר דברי תורה על השלחן, שאף על פי שברך עליו ברכות המחויבות לו לברך והוא עתיד גם כן לברך על מזונו, אינו נפטר בברכת המזון, אלא אם כן, מדבר דברי תורה... וכל זה להורות שלא נברא האדם לאכילה ולשתיה, אלא לעסוק בתורה.

(ר'בנו בחיי' 'שלחן של ארבע' שער א')

דברי תורה על השלחן שלא לפרוק עול

אין לבני אדם להתחבר להנאתם אם אין דברי תורה ביניהם, שהיא פריקת עול התורה שאוכלים ושותים ונהנים וזכירת התורה לא תעלה על לבבם, אוי להם ואוי להנאתם. 'אבל שְׁלֹשָׁה שְׁאָכְלוּ עַל שֶׁלְחָן אָחָד וְאָמְרוּ עֲלֵיו דְּבָרֵי תוֹרָה, כְּאֵלוּ אֲכָלוּ מִשְׁלַחַנּוֹ שֶׁל מְקוֹם בְּרוּךְ הוּא' ('אבות' ג), שנאמר: "וַיִּדְבֹּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלַחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'" ('יחזקאל' מא).

(פירוש 'רבנו יונה' על 'אבות' ג, ד)

שלחן האדם מכפר כשאומרים עליו דברי תורה

שלחנו של אדם מכפר עליו. נראה לי שלחן בגימטריא יכפר כמזבח עם הכולל. גם אש"ם ראשי תיבות שלחן אדם מכפר... גם נרמז באותיות שלחן, אימתי מכפר? דוקא אם אומרים עליו דברי תורה, שנאמר בה: "אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן" ('משלי' ה) וזהו שלחן חלק האותיות לשתיים וקרי ביה של-חן, רצה לומר; יהיה השלחן של חן, זה, חשוב שלחן לכפר.

(בניהו בן יהוידע' 'חגיגה' כז.)

ישועות בזכות ברכת המזון מהגרוב"צ פלמן שליט"א

כתוב: "בְּרַכַּת ה'" היא תְּעֵשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה" ('משלי' י). כותב על כך הרב החיד"א: "בְּרַכַּת ה'" היא ברכת המזון. לפי שהיא הברכה היחידית מן התורה, שהלא שאר הברכות הם רק מדרבנן. ממילא "בְּרַכַּת ה'" הולך על ברכת המזון. ואומר הפסוק, על המברך ברכת המזון כראוי; "וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה". כלומר: מה שכתוב בתורה שיהיה "בְּעֲצָב" והיינו: "בְּעֲצָב תִּלְדִּי בְּנִים" ('בראשית' ג) כשמברכים ברכת המזון כראוי, מסתלק ענין העצב הזה! כברכת הכתוב: ש"לא יוסף עֲצָב עִמָּה".

כתוב בספר ה'חינוך' (מצוה תל): 'כך אני מקובל מרבתי, שכל הזהיר בברכת המזון, מזוונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו'.

הרב שך כשהיה מברך ברכת המזון בביתו; תמיד הוא היה מברך מתוך סידור והיה מברך בקול רם כשכל הסובבים שמעו, כך היה מנהגו. ופעם היתה אשה שהיתה מוקפת בהרבה צרות ובאה אל הרב שך כדי לקבל ממנו עצה וברכה, אמר לה הרב שך: "עצה טובה; שתברך ברכת המזון מתוך סידור". כך היתה תשובת הרב שך!

מעלת תלמוד תורה לאחרים

"וַיִּקְרָא יַעֲבֹץ לְאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם בְּרָךְ תִּבְרַכְנִי וְהִרְבִּיתָ אֶת גְּבוּלֵי וְהִיִּתָּה יָדְךָ עִמִּי וְעָשִׂיתָ מְרֻעָה לְבַלְתִּי עֲצָבִי וַיִּבֹּא אֱלֹקִים אֶת אֲשֶׁר שָׁאַל". (דברי הימים א, ד)

"אם בָּרַךְ תִּבְרַכְנִי" – בתורה. "וְהִרְבִּיתָ אֶת גְּבוּלֵי" – בתלמידים. "וְהִיִּתָּה יָדְךָ עִמִּי" – שלא ישתכח תלמודי מלבי. "וְעָשִׂיתָ מְרֻעָה" – שיזדמנו לי ריעים כמותי. "לְבַלְתִּי עֲצָבִי" – שלא ישגבני יצר הרע מלשנות (פירש רש"י: שלא ישגבני יצר הרע לבטל מתלמוד תורה). אם אתה עושה כן, מוטב. ואם לאו? הריני הולך לנסיסי לשאול (פירש רש"י: הריני מת בעצבוני). מיד: "וַיִּבֹּא אֱלֹקִים אֶת אֲשֶׁר שָׁאַל".

כיוצא בדבר אתה אומר (פירש רש"י: שכל המוסר עצמו לחזר אחר תורה ממלאין לו שאלותיו): "רַשׁ וְאִישׁ תִּקְכָּם נִפְגְּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׂנֵיהֶם ה' " (משלי' כט), בשעה שהתלמיד הולך אצל רבו ואומר לו: "למדני תורה!" אם מלמדו? "מֵאִיר עֵינֵי שְׂנֵיהֶם ה' " (פירש רש"י: שאף הרב צריך עדין לימוד ומלמדו הקדוש ברוך הוא). ואם לאו? "עָשִׂיר וְרַשׁ נִפְגְּשׁוּ עִשָּׂה כָּלֶם ה' " (משלי' כב). מי שעשאו חכם לזה, עושה אותו טיפש. טיפש לזה, עושה אותו חכם. זו, משנת ר' נתן.

(מסכת 'תמורה' טז.)

ליקוט פנינים

מזהירים כזוהר הרקיע

אמרות טהורות מזוקקות שבעתים
מדברים בשבחה של התורה הקדושה

מחכמינו ז"ל במשנה ובגמרא בברייתות ובזוהר
ומרבתינו גדולי האומה ע"ה

מסודרים לפי סדר ימי החדש
לאמרם על השלחן מידי יום ביומו

תפילה להצלחה בלימוד התורה

שאלו אנשי אלכסנדריה את רבי יהושע בן חנינא: "מה יעשה אדם ויחכם?" אמר להן: "ירבה בישיבה וימעט בסחורה". אמרו לו: "הרבה עשו כן ולא הועיל להם". אלא, יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו, שנאמר: "כִּי ה' יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וּתְבוּנָה" ('משלי' ב). תני ר' חייא: "משל למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו ומשגר לאוהביו ממה שלפניו (פירש רש"י: כך חכמה שהיא לאוהביו של מקום, נתנה להם מפיו ולא מאוצר אחר).

(מסכת 'נדה' ע:)

אם שואל אדם דבר שהוא שבח לבוראו, כגון: על לימוד התורה, או דבר אחר מחפצי שמים ושוֹפֵךְ את נפשו עליו, הקדוש ברוך הוא שומע תפילתו, אף על פי שאין בידו מעשים טובים.

(ספר חסידים' לרבנו יהודה החסיד סי' קלא)

דברי חיזוק: 'כל המברך ברכת המזון בכונת הלב ובשמחה ובלב טוב, לאחר שמסתלק מזה העולם, מכינים לו מקום שיהנה שם מזיו השכינה ויתענג בטוב עולם הבא'.

(תרגום 'זוהר' פרשת 'ויקהל')

תפילה להצלחת הבנים בתורה

תמיד תהיה תפילת האב והאם שגורה בפייהם להתפלל על בניהם, שיהיו לומדי תורה וצדיקים ובעלי מידות טובות. ויכוין מאד בברכת 'אהבה רבה' וב'ברכת התורה' בשעה שאומרים: 'ונהיה אנחנו וצאצאינו' וכן כשאומר בתפילת "וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל" ... ('ישעיה' נט) 'למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה'.

(משנה ברורה' מז, י)

ראויה האשה להתפלל לשם יתברך בשעת הדלקת נר של שבת, שהיא מצוה המוטלת עליה, שיתן לה ה' בנים מאירים בתורה. כי התפילה נשמעת בשעת עשיית המצוה. ובזכות נר שבת שהוא אור, תזכה לבנים בעלי תורה הנקראת אור, שנאמר: "כִּי נֵר מְצִנָּה וְתוֹרָה אֹר" ('משלי' ו).

(רבנו בחיי' פרשת יתרו יט, ג)

'יהי רצון מלפניך ד' אלקינו ואלקי אבותינו שתרחם על (שם ושם האב) ותהפוך את לבבו לאהבה וליראה את שמך ולשקוד בתורתך הקדושה ותסיר מלפניו כל הסיבות המונעות אותו משקידת תורתך הקדושה ותכין כל הסיבות המביאות לתורתך הקדושה כי אתה שומע תפילת כל פה'.

(קובץ אגרות' חזון איש' א, עד)

אשרי מי שיסוריו מלימוד התורה

אמר רבי ביזנא: "אין לך אדם בלא יסורין! חושש בשיניו, אינו יכול לישון. יגע בתורה, אינו ישן. זה ער וזה ער. הוי: "אֲשֶׁרִי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תִּיְסָרְנוּ יָהּ וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמָדְנוּ" ('תהילים' צד).

('ילקוט תהילים' פרק צד)

אין לך אדם בלא יסורין. אשריו לאדם שיסורים באים לו מן התורה, שנאמר: "אֲשֶׁרִי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תִּיְסָרְנוּ יָהּ וּמִתּוֹרַתְךָ תִּלְמָדְנוּ".

(מדרש רבה 'בראשית' פר' צ"ב)

אמר רבי אלעזר: "כל אדם לעמל נברא, שנאמר: "כִּי אָדָם לְעֵמֶל יוּלָד" ('איוב' ה). איני יודע; אם לעמל פה נברא, אם לעמל מלאכה נברא? כשהוא אומר: "כִּי אָכַף עָלָיו פִּיהוּ" ('משלי' טז) הוי אומר: לעמל פה נברא. ועדיין איני יודע; אם לעמל תורה, אם לעמל שיחה? כשהוא אומר: "לֹא יִמוּשׁ סִפֵּר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּי" ('יהושע' א), הוי אומר: לעמל תורה נברא. והיינו דאמר רבא: "כולהו גופי דרופתקי נינהו, טובי לדזכי דהוי דרופתקי דאורייתא". (פירש רש"י: כלומר; כל הגופים לעמל נבראו, אשריו למי שזכה והיה עמלו וטרחו בתורה).

(מסכת 'סנהדרין' צט:)

השכר וההצלחה
לפי גודל הטרחה וההתמדה

אדם שטרח בתורה, כל מה שהיה יכול לטרוח, אף על פי שלא עלה בידו אלא דבר מועט, נותנין לו שכר, כאותו שטרח כמותו ועלה בידו הרבה, ד'לפום צערא אגרא', דר' שמעון בן לקיש חלשה דעתו, שהיה דואג, שמא חס ושלום לא טרח כל הצורך לפלפל.

('אור זרוע' הלכות 'קריאת שמע' סי' ג')

לעולם אל יתירשל אדם, להתיאשו מצד ראותו קושי לבבו ומיעוט הבנתו, כי כמה פעמים ראינו אנשים קשים בלימודם בתחילתם ומצליחים בסופם, עם רוב ההתמדה והשקידה מעט מעט.

(המאירי 'משלי' כג, יא)

דברי חיזוק: 'וטעמו של דבר; שכל המברך להקב"ה מתברך. ומי שאינו מברך אינו זוכה לשום ברכה. כמו שנאמר: "כִּי מְכַבְּדֵי אֲכַבְּד" ('שמואל' א ב). ומלבד זה, יזכה לחיים ארוכים'.

(תרגום זוהר פרשת 'ויחי')

מלך מלכי המלכים חפץ ביקרו

בעת שאתה יוצא לשוק ואתה מהרהר במשנתך, עולמות שלי מכריזים והולכים לפניך ומכריזים תנו כבוד לדמות המלך וכמה חיילות שאין להם מספר מלווים אותם ועליהם כמה עולמות שמזדעזעים מפני אותו כרוז ושואלים ואומרים: "מי הוא זה האדם שמלך מלכי המלכים חפץ ביקרו".

(מגיד משרים' ל'בית יוסף' בהקדמה)

כתיב: "הוֹן יִסִּיף יָרְעִים רַבִּים" ('משלי' יט), כשהאדם הוא עשיר בתורה, הוא יוסיף לו תמיד רעים רבים בעולם הבא, כי בכל דבור ודבור שלומד, הוא בורא מלאך קדוש והוא רעהו.

(פירוש הגר"א' ל'משלי' יט, ד)

דברי חיזוק: 'ובזה העולם יזכה להתפרנס בנחת ותשרה ברכה במעשי ידי'.
 (תרגום זוהר פרשת 'תרומה')

מי שאינו לומד כלל נמשל כבהמה

מי שלא למד כל עיקר, נמשל כבהמה. כי למה בא לעולם? אך להבין ולהורות התורה ודרכיה דרכי נועם! וזה שלא עסק בתורה כל ימיו ועודנו מחזיק ברשעתו, אין ראוי לחיות אפילו יום אחד ואפילו שעה אחת.

(רבנו יונה' מסכת אבות' א, יג)

אם היה במציאות שהיה אדם יכול למסור לחברו ימי חייו, אף על פי כן, ידוע ששום אדם לא היה מתרצה בזה אפילו ליתן לחברו איזה חודש, או שבוע אחד, מימי חייו. ובאמת הדין עמו, כי אין דבר יקר כזמן. צריך האיש הנלבב לשמור את ימיו ושעותיו, כי כל יום הוא חלקו בחיים. וידוע מאמר החכם: 'אין אבידה כאבידת הזמן'. כי כישאבד לאדם דינר מכיסו, יכול לקוות שימצאנו, או שיזמן לו ה' יתברך דינר אחר תחתיו, אבל אם תעלה לו איזה שעה בתוהו, לא ימצאנה עד עולמי עד.

(ה'חפץ חיים' 'שמירת הלשון' ב ו)

הלכה: עבר שיעור עיכול ורוצה לאכול עוד, דעת המ"א שיחזור ויברך ברכת המוציא, אף כשלא הסיח דעתו מאכילה. והרבה אחרונים פליגי עליה וסברי; דלא הפסיד ברכה ראשונה, כל שלא הסיח דעתו. (מ"ב שם סקי"ז).

בהעדר התורה באים הרעות והחורבנות

אמר רבי יהושע בן לוי: 'בכל יום ויום, בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת: 'אוי להם לבריות מעלבונה של תורה'. שמואל תני לה בשם ר' שמואל בר אמי: 'אימתי המלכות גוזרת גזירה וגזירתה מצלחת, בשעה שישראל משליכין דברי תורה לארץ, הדא הוא דכתיב (זהו מה שכתוב): "וְצָבָא תִּנְתֵּן עַל הַתָּמִיד בְּפִשְׁעֵי" ('דניאל' ח), אין "צבא", אלא מלכות. שנאמר: "יִפְקֹד ה' עַל צָבָא הַמְרוֹם בְּמִרוֹם" ('ישעיה' כד), "הַתָּמִיד" – אלו ישראל, שנאמר: "וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה". "בְּפִשְׁעֵי" – בפשעה של תורה. כל זמן שישראל משליכין דברי תורה לארץ, המלכות היא גוזרת ומצלחת שנאמר: "וְתִשְׁלַח אֶמֶת אֲרָצָה" ('דניאל' ח) ואין "אמת", אלא תורה, שנאמר: "אֶמֶת קִנְיָה וְאֵל תִּמְכֹּר" ('משלי' כג), אם השלכת דברי תורה לארץ, מיד הצליחה המלכות".

(מדרש רבה 'איכה' פתיחה ב)

בלבולי העולם בחולאים ומגפות שנות בצורת ומלחמות ושאר הרעות והחורבנות, כולם נמשכים להעדר התורה מבין בני האדם. ולכן אמר: ש"בכל יום ויום, כאילו בת קול יוצאת מהר חורב" שבו ניתנה התורה האלקית ואותו קול מכריז ומפרש שה"אוי" ורעות כולם שיבואו על הבריות, ימשך מעלבונה של תורה.

('נחלת אבות' לאברבנאל 'מסכת אבות' פרק ו)

היזהר ללמוד בחשקת הלב ובשמחה

תלמוד שיעורים הנוהגים לחדד שכלך ולקנות לך ידיעות בכל הענינים. והזהר לך בני, הזהר, ללמוד בחשקת הלב ולא כחותה על גחלים, כי אם לא עכשיו אימתי? ובעת לימודך, יהיו כל מחשבותיך ורעיוניך אחוזים בחבל עבותות החפץ, לקבל תכלית מלימוד זה.

(רבי שלמה איגר ב'מכתב לבנו')

כתיב: "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה" ('דברים' כח) וכתיב: "עֲבַדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה" ('תהילים' ק). ואיתא בספרי: 'זו דברי תורה'. וישים האדם אל לבו, אילו היו מזכים לאיש שפל אנשים, לעבוד עבודת מלך גדול ונורא, אותה העבודה עצמה, שכל גדולי המלכות עושים אותה, בודאי היה אותו האיש שמח שמחה עצומה עד אין תכלית, אף על פי שאין מקבל שום שכר על עבודתו. על אחת כמה וכמה, האדם שהוא זוכה ללמוד התורה הקדושה, שכל מלאכי מעלה משתעשעין בה תמיד וגם כל הצדיקים שבגן עדן עוסקים בה!

('מעלות התורה' לרבי אברהם אחי הגר"א)

מוסיפים חכמה ללומד התורה

'בדרך שאדם מודד בה מודדין לו'. כשם שהם יושבים בבתי כנסיות ובתי מדרשות ובכל מקום שפנוי להם וקוראים ושונים לשם שמים ויראה בלבבם ומחזיקים דברי תורה על פיהם, כמו כן, הקדוש ברוך הוא יושב כנגדם ומגלה להם סודות התורה בפיהם ובלבבם. ועליהם מתקיים מה שנאמר: "כִּי קָרֹב אֵלַי הַדָּבָר מְאֹד בְּפִי וּבִלְבָבִי לַעֲשׂוֹתוֹ" ('דברים' ל).

(תנא דבי אליהו רבה' פרק כז)

"פִּתְחֵי דְבְרֵיךָ יְאִיר מִבֵּין פְּתָיִים" ('תהילים' קיט), כי כשיתחיל אדם להתבונן בהם וישים לבו אליהם, יאירו עיניו ויוסף להתבונן. וכדי שלא יאמר האדם כיון שהם פלאות, לא אוכל להתבונן בהם ואניחם כמו שהם. אמר; שיחל להתבונן בהם והדברים יפתחו לו דרך התבונה, כי "פִּתְחֵי" הדברים "יְאִיר" לו, כי הוא הא-ל "מִבֵּין פְּתָיִים" כלומר: נותן תבונה לפתאים.

(רד"ק בפירושו ל'תהילים' קיט, קל)

הלכה: יכול לברך עד שיתעכל המזון. ושיעורו; כל זמן שאינו רעב מחמת אותה אכילה. אם משער, שמאותה האכילה לחוד היה כדי שיעור עיכול, אלא שאכל אחר מכן עוד שאר מיני מזונות ומחמת אלו הדברים אינו רעב, אינו יכול לברך עוד ברכת המזון. במה דברים אמורים כשאחר שגמר אכילה הראשונה, הסיח דעתו מלאכול עוד, אבל אם היה הכל במשך סעודה אחת יוכל לברך לבסוף ברהמ"ז.

(שם ובמ"ב סקי"ח).

דברי התורה עולים ועומדים לפני הקב"ה

רבי שמעון פתח, כתיב: "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ" ('ישעיה' נא), כמה יש לו לבן אדם לעסוק בתורה יומם ולילה, משום שהקדוש ברוך הוא ישמע לקולם של אלו העוסקים בתורה. וכל מה שנתחדש בתורה על ידי זה שעוסק בתורה, הקדוש ברוך הוא עושה מזה, שמים.

למדנו; שבאותו הזמן שנתחדש על ידי אדם דבר חדש, הדבור הזה עולה ועומד לפני ה' יתברך וה' יתברך נוטל הדבר חידוש ומנשק לו ומעטר אותו בשבעים כתרים.

(תרגום זוהר הקדמה' לפרשת 'בראשית')

לפי שכל המצוות שהאדם עושה בעולם הזה, אין בהם כח להאיר אלא כאור הנר בלבד. אבל התורה, מאירה מסוף העולם ועד סופו.

(תנא דבי אליהו רבה' ג)

הלכה: אם אכל מעט והיה חפץ לאכול עוד, אלא שלא היה לו, בזה קשה לשער שיעור העיכול, כיון שתיכף עם גמר אכילתו היה לו תאוה. וכתבו הרבה אחרונים דמשערים כדי הילוך ד' מילין (72 דקות). ויש שמצדדים; דאף כשהוא בתוך שיעור ד' מילין, יאכל עוד כזית פת ואח"כ יברך ברהמ"ז ועל אותו פת לא יברך המוציא, אם לא הסיח דעתו מלאכול. ומ"מ, אם אין לו פת, יש לסמוך אסברא ראשונה.

(מ"ב שם סק"כ).

יניח הכל וילך לבית הכנסת

יניח הכל וילך לבית הכנסת ולבית המדרש ובכל מקום שמחדשים בו תורה. שבישיבת בית הכנסת ובית המדרש שמחה מתחדשת לקדוש ברוך הוא... ועל חידושה של תורה בבית המדרש, מהו אומר: "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֲמוֹנָתָהּ: חֶלְקֵי ה' אֲמָרָה נִפְשִׁי" ('איכה' ג).

(תנא דבי אליהו רבה' פרק י"ח)

"אֶהָב ה' שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל מְשֻׁכָּנוֹת יַעֲקֹב" ('תהילים' פז).
 "אֶהָב ה' " שְׁעָרִים הַמְצוּיָנִים בַּהֲלָכָה וּמַעֲמִידִים אוֹתָהּ עַל בִּירוֹר. אוֹתָם שְׁעָרִים נֶאֱהָבִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל, יוֹתֵר מִכָּל מְשֻׁכָּנוֹת יַעֲקֹב" הַמְקִיִּימִים שָׂאֵר הַמְצוּוֹת. וְכָל מִי שֶׁמִּחְשָׁב מַחְשְׁבוֹת וְסוֹבֵר סְבִירוֹת בַּהֲלָכוֹת חֲמוּרוֹת וּבִפְסָקִים חֲמוּרִים, נֶאֱהָב וְנַחֲמָד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. וְזֶהוּ שֶׁאִמְרוּ (בַּמִּסְכָּת בְּרִכּוֹת ו:): 'אֲגַרָא דְשִׁמְעֵתָא, סְבִירָא'. וְהַדְּבָרִים וְהַמְחֻשְׁבוֹת הֵם הֵם כְּמַרְגְּלִית הַיְקָרָה בְּעֵינָיו.

(שו"ת מן השמים' תשו' לב)

לתת ממונו כדי ללמוד תורה

יש חיוב באדם, לתת כל ממונו, ללמד תורה לעצמו ולבניו... ואשרי האיש העוסק בתורה ונותן ממונו ללמד תורה לבניו, כי בשביל הממון שהוא נותן ללמוד, זוכה לחיי העולם הבא.

(מדרש תנחומא' פרשת 'צו' יד)

רבי יוחנן היה עולה מטבריה לציפורי והיה רבי חייא בר אבא תלמידו אצלו. הגיעו לשדה, אמר לו רבי יוחנן: "השדה הזה היתה שלי ומכרתיה כדי שאוכל לעסוק בתורה!" הגיעו לכרם, אמר לו רבי יוחנן: "הכרם הזה היה שלי ומכרתיו כדי שאוכל לעסוק בתורה!" הגיעו לנטיעות של זיתים ועוד פעם אמר לו רבי יוחנן כן.

התחיל רבי חייא בר אבא לבכות. אמר לו רבי יוחנן: "למה אתה בוכה?" אמר לו רבי חייא: "אני בוכה, שלא הנחת כלום לימי זקנתך". וכשנפטר רבי יוחנן היו בני דורו קוראים עליו: "אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ" ('שיר השירים' ח). "אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה" שֶׁאֵהָב רַבִּי יוֹחָנָן אֶת הַתּוֹרָה "בּוֹז יְבוֹזוּ לוֹ".

(תרגום מדרש רבה' שיר השירים' ח)

מעלת לימוד התורה בצער

כתיב: "הָאֱלֹהִים לָךְ שְׁלֵמָה וּמְאִתִּים לְנִטְרִים אֶת פְּרִי־וְ". מה טעם "הָאֱלֹהִים לָךְ שְׁלֵמָה"? ר' חייא בריה דרבי אבא דיפו, אמר: "הלומד תורה בצער, נוטל אלף. שלא בצער, מאתים נוטל בשכרו. ממי אתה למד? משבטו של יששכר ומשבטו של נפתלי; שבטו של נפתלי, על ידי שהיו עוסקים ולומדים תורה בצער, נטלו שכר אלף. שנאמר: "וּמִנְפֹתַי שְׁרִים אֶלְף" ('דברי הימים' א יב). אבל שבטו של יששכר, על ידי שהיו למדין תורה שלא בצער, נטלו שכר מאתים. שנאמר: "רְאֵשֵׁיהֶם מְאִתִּים וְכָל אַחֵיהֶם עַל פִּיהֶם".

(מדרש רבה 'שיר השירים' ח, טז)

לפי מה שתצטער בתורה, יהיה שכרך. ואמרו: 'שלא יתקיים מן החכמה, אלא מה שתלמוד בטורח, עמל ויראה, מן המלמד. אבל קריאת התענוג והמנוחה, אין לה קיום ולא תועלת בה'.

(הרמב"ם בפירוש ה'משנה אבות' ה, כב)

צנצנת המן ללומדי התורה

בימי ירמיהו הנביא, כשהיה ירמיה מוכיחם: "למה אין אתם עוסקים בתורה?" והם אומרים: "נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה, מהיכן נתפרנס?!" הוציא להם צנצנת המן, אמר להם: "אַתֶּם רְאוּ דְבַר ה' " ('ירמיה' ב), שמעו, לא נאמר, אלא 'ראו'. "בזה נתפרנסו אבותיכם, הרבה שלוחים יש לו למקום, להכין מזון ליראיו".

(רש"י שמות טז, לב)

מזון תלמידי חכמים שבכל דור ודור, הוא מסור לשם יתברך והוא מונח לפני ה'. ועל כן אמר: "וְהִנֵּחַ אֶתוֹ לְפָנַי ה' לְמִשְׁמֶרֶת לְדַרְתֵּיכֶם" ('שמות' טז), כי הוא לפני ה' יתברך מונח ושמור לדורות. והוצרך לרמוז זה, לפי שהתורה היא ממקור החכמה העליונה. "וַיִּתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה תְּחִיָּה בְּעֵלְיָה" ('קהלת' ז) והיא, היא, מקור הברכה והחיים האמיתיים, כענין שנאמר: "שְׂאוּ יְדַכֶּם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה' " ('תהילים' קלד). ועל כן ראוי להיות הפרנסה והמזון שהם חיי הגוף, דבקים בתורה, שהיא חיי הנפש.

(רבנו בחיי 'שמות' טז, לג)

הלומד תורה אוחז בעץ החיים

בא וראה; כמה הוא כח התורה חזק, כמה הוא עליון על הכל!?! שכל מי שעוסק בתורה, אינו מפחד לא מהעליונים ולא מהתחתונים ולא מפחד מחלאים רבים הבאים בעולם, עבור שהוא אחוז בעץ החיים ולומד ממנו בכל יום, לפי שהתורה מלמדת את האדם ללכת בדרך האמת ומלמדת עצה, איך ישוב לפני ה' יתברך.

ואפילו נגזרה עליו גזירה שלא תתבטל כלל, בכל זאת הגזירה מתבטלת ומסתלקת ולא שורה על האדם. עבור זה צריך האדם לעסוק בתורה ביום ובלילה ולא יפרוש ממנה וזהו שכתוב: "וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה". ואם מסיר, או פורש מן התורה, חשוב כאילו פירש מעץ החיים.

(תרגום הזוהר הקדמה' לפרשת 'בראשית')

מוסר השכל לזמננו; אם אנחנו רואים שהגוים מזדווגים לנו, צריכים לברוח לתורה, להתחזק בלימוד התורה ובשמירת התורה ובזכות התורה ננצח. כמו שמצינו אצל יהושע בשעת כיבוש ארץ ישראל, בא המלאך והוכיחו שביטל בזמן המלחמה מלימוד תורה.. כתוב: "וַיִּלְךָ יְהוֹשֻׁעַ בְּלִילָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעָמֶק" (יהושע ח יג)) אמרו רבותינו (סנהדרין מד ב): 'שלן בעומקה של הלכה'. הוא התעמק בתורה וע"י זה זכה לכבוש את ארץ ישראל.

מקילים מעליו טרדות העולם המבהילות

שנינו במסכת אבות (ב, ד): 'וְיֵאל תֵּאמֹר לְכַשְׁפָּנָה אֲשַׁנָּה, שְׂמָא לֹא תִפְנָה'. "כִּי לֹא תִדַּע מֵהַ יֵלֵד יוֹם" ('משלי' כז). שעסקו של העולם מתחדש יום ויום ומדיח את האדם מדבר לדבר ומטרדה לטרדה ונמצאו כל ימיו יוצאים בבהלה. אם לא יתן פנאי, על כל פנים וידחוק עצמו לעסקה של תורה. וכל שעושה כן וחפץ בברכה מן השמים, מסייעים אותו ומקילים מעליו טרדות העולם המבהילות ומעבירים ממנו עולם של בריות ושוכן בשמחה כל ימיו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא. וְיֵאָשְׁרֵי הַמְדַבֵּר לְאֶזְן שׁוֹמְעֵת'.

(ספר 'החינוך' מצוה תיט)

מתי עת רצון? אחרי ברכת המזון אנחנו אומרים תפילות ובקשות; 'הַרְחֵמֵנוּ, הוּא...' כותב ה'חפץ חיים': שהענין בזה הוא, שאחרי שאדם עושה מצוה דאורייתא, זה עת רצון, לכך מבקש מהקב"ה שזכות המצוה תועיל שהקב"ה יענה על הבקשות.

ולכאורה, המקור לזה הוא מה'תוספתא' (פ"ה 'מעשר שני') שכתוב בה כך: 'כל העוסקים במצוות, פיהם פתוח בתפילה לפני המקום, שנאמר: "הַשְׁקִיפָה מִמַּעַן קִדְשֶׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם" ('דברים' כו) מאוצר טוב שבשמים. שנאמר: "לִפְתַּח ה' לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם" ('דברים' כח). "וּבְרַךְ אֶת נַחְלֶתְךָ", הכל בכלל הברכה'. זה המקור, שמבקשים אחר ברכת המזון כל מיני בקשות, שהוא עת רצון, אחר קיום המצוה דאורייתא.

התורה מגדלת את לומדיה

יסתכל האדם בעצמו וידע שדברי התורה הן משולים ללחם ומים. וכי מה ענין תורה, אצל לחם ומים? אלא ללמדך; שכשם שאי אפשר לו לאדם בלא לחם ומים אפילו יום אחד, כך אי אפשר לו לאדם בלא תורה אפילו שעה אחת, שנאמר: "לא ימוש סֵפֶר התּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה".

ויסתכל האדם בעצמו וידע שדברי תורה נמשלו ליין וחלב, שנאמר: "חֶכְלִילֵי עֵינַיִם מִיָּין וּלְבָן שְׁנַיִם מִחֶלֶב" ('בראשית' מט). מה חלב זה מגדל את התינוק והיין נותן קורת רוח אל הזקנים ומשמח את לבו ומשיב את נפשו ומאיר את עיניו, כך דברי תורה; היא מגדלת את לומדיה ונותנים קורת רוח למי שעמל בהם ומשמחים את לבו ומשיבין את נפשו ומאירים את עיניו, שנאמר: "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ יְעֻדוֹת ה' נִאֲמָנָה מְחַכֶּמֶת פְּתִי: פְּקוּדֵי ה' יִשְׁרִים מְשַׁמְחֵי לֵב מְצַנֵּת ה' בְּרָה מְאִירַת עֵינַיִם" ('תהילים' יט).

(תנא דבי אליהו זוטא' פרק יג)

התורה היא כל החיים

רבי אלעזר פתח: "גַּל עֵינַי וְאַבְיָטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ" ('תהילים' קיט). כמה הם האנשים טיפשים שלא יודעים ולא מסתכלים להתעסק בתורה, שהרי התורה היא כל החיים וכל החירות וכל טוב העולם הזה והעולם הבא.

חיים הם בעולם הזה, שיזכו לימים שלמים, כמו שנאמר: "אֵת מִסְפֵּר יְמֵיךָ אֲמַלֵּא" ('שמות' כג) ולימים ארוכים בעולם הבא, שהם חיים שלמים, חיים של שמחה, חיים בלא עצבות.

(תרגום הזוהר' פרשת 'חיי שרה' קלא:)

כשאדם הולך בדרך הישר לפני הקב"ה ועוסק בתורה, הנה הוא יורש לעצמו אותו כבוד ה'. וכמה מגינים ומליצי יורש נמצאים למעלה על האדם וכולם מלמדים עליו זכות לפני המלך הקדוש. ואם האדם אינו עוסק בתורה ואינו הולך בדרך אדונו, הוא עושה קטרוג עליו. ואותו הקטרוג משוטט באויר ואינו עולה עדין למעלה, (שחושב) אולי ישוב האדם בתשובה? ולאחר שרואה שהאדם אינו שב ואינו רוצה לעסוק בתורה, אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חוב.

(תרגום הזוהר' ח"ד רסח:)

לימוד התורה היא השמחה השלמה

כל השמח בכסף וזהב באבנים טובות ומרגליות, מה שמחתו בהן לאחר מיתה?! הלא לאחר שִׁמְחָתְךָ, מְוֹת! אם כן מה יתרון לכל שמחתו? אבל אתם בני, בואו ושמחו עם התורה שמחה שלמה, כדרך שאני משמח בהם, לעד ולעולמי עולמים.

(תנא דבי אליהו רבה' פרק י"ב)

שנינו במשנה במסכת פאה: 'וְתִלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כָּלֵם'. רבי ברכיה ורבי חייא דכפר רחומין, חד אמר: "אפילו כל העולם כולו אינו שווה לדבר אחד של תורה". וחד אמר: "אפילו כל מצוותיה של תורה אינם שוות לדבר אחד מן התורה".

(תלמוד 'ירושלמי' מסכת 'פאה' א, א)

דברי חיזוק: רב המנונא סבא אמר: .. 'כתיב: 'וְעוֹלָתְךָ יִדְשָׁנָה סֵלָה' (תהילים' כ). דא ברכת המזון בזימון. אי את עביד כן, 'יִתֵּן לָךְ כָּל־בְּבֻבָּךְ וְכָל־עֲצָתְךָ יִמְלֵא'.

(זוהר' ח"ג)

העוסקים בתורה עומדים במעלה העליונה

בא וראה; מה בין העוסקים בתורה, לנביאי האמת. אלו העוסקים בתורה, טובים יותר מהנביאים בכל זמן! מה הטעם? לפי שהם עומדים במעלה העליונה יותר מהנביאים. אלו העוסקים בתורה, עומדים למעלה במקום הנקרא תורה, שהיא מקור האמת.

אשרי לאלה העוסקים בתורה שהם במעלה העליונה יותר מהכל. מי שמתגע בתורה, לא צריך; לא לקרבנות ולא לעולות, לפי שהתורה עדיף מהכל ומקור האמת של הכל.

(תרגום הזהר' פרשת 'צו')

דברי חיזוק: אמר ר' יודאי: 'גדול כח ברהמ"ז, שמוסיף כח ברכה בפמליא של מעלה'. א"ר חנינא: 'גדול כח ברהמ"ז, שמוסיף ברכה על מעשה ידיו של אדם'.

(זוהר חדש רות)

תאות מתיקות התורה

כתיב: "וְשִׂמְחַתְּ בְּכָל הַטּוֹב" ('דברים' כו). ירמוז במאמר: "בְּכָל הַטּוֹב", אל התורה. כאומרם ז"ל (מסכת אבות ו, ג): 'ואין טוב, אלא תורה'. שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יִחָשֵׁב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

(אור החיים 'דברים' כו, יא)

"הַנְּחַמְדִּים מְזַהֵב וּמְפַז רָב" ('תהילים' יט). כי התורה והמצוות הם נחמדים יותר "מְזַהֵב וּמְפַז רָב" שהאדם יתאוה להם. והמשכילים יותר, יתאוו לתורה ולחכמה.

(פי' הרד"ק 'תהילים' יט, יא)

הלכה: אשה שאכלה כדי שביעה ונסתפקה אם ברכה, נחלקו האחרונים אם צריכה לחזור, או לאו? ונראה, דהרוצה לסמוך על המחייבין, אין למחות בידה.

(קפו סק"ג ועי' ביאור"ל).

לימוד התורה
מטהר את האדם ומכפר

אדם שעבר עבירות הרבה וקנסו עליו מיתה וכו' וחזר ועשה תשובה וקרא תורה נביאים וכתובים ושנה משנה מדרש והלכות ואגדות ושימש תלמידי חכמים, אפילו נגזרו עליו מאה גזירות, הקדוש ברוך הוא מעבירן.

בא וראה, כמה גדול כוחה של תורה; שמטהרת את פושעי ישראל בזמן שעושים תשובה, אפילו מעבודה זרה שבידם.

(תנא דבי אליהו רבה' פרק ה' ופרק יח)

מי שיש בידו עוון חלול השם, שלא יתכפר עונו ביסורים... תמצא לו כפרה; בהגיונו תמיד בתורה ויגיעתו בה, כאשר אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מסכת ראש השנה יח.): "אִם יִתְכַפֵּר עוֹן בֵּית עֲלֵי בְּזִבַּח וּבְמִנְחָה" ('שמואל' א ג), "בְּזִבַּח וּבְמִנְחָה" אין מתכפר, אבל מתכפר בדברי תורה... כי התורה רפואה לכל מכה נחלה מאד, על כן כתוב: "מִרְפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים" ('משלי' טו).

(רבנו יונה' שערי תשובה' ד, טז)

חשיבות הזמן ללימוד התורה

כתיב: "פִּי טוֹב יוֹם בְּחַצְרֵיךָ מֵאֶלֶף" (תהילים' פד) אמר הקב"ה לדוד המלך: "טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה, מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח".

(מסכת 'שבת' ל.)

כתיב: "לְמַנּוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִיא לְבַב חֻקְמָה" (תהילים' צ) תנו לנו לב לדעת "לְמַנּוֹת יָמֵינוּ". והטעם; כדי שנדע שמספרם מעט יהיה "וְנָבִיא" בקרבנו "לְבַב חֻקְמָה".

(אבן עזרא 'תהילים' צ, יב)

הזמן יקר הערך וכל רגע שיפסיד הוא פסידא גדולה שאינה חוזרת. וכבר כתבו חכמי המוסר, שזה דומה למי שאומרים לו; "קח לך אוצר גדול של זהובים ומנה אותם וכל מה שתמנה יהיה שלך", שלא ינום לא יישן ולא ייעף להיות מונה והולך בכל כחו, על אחת כמה וכמה להרויח חיי העולם הבא ולעשות נחת רוח ליוצרו. ועל זה נאמר: "אִם תִּבְקֶשְׁנָה כֶּכָּסֶף וְכַמְטוֹנִים תִּחְפְּשֶׁנָּה: אִזְ תִּבִּין יִרְאֶת ה'" (משלי' ב).

(פלא יועץ' ערך 'הליכה')

דע את האויב הרע הזה

אחי ורעי, ידידי השם ואהובי נפשי; הבט ימין וראה ואין לו מכיר, איך צריך התגברות על היצר בזה, כי עיניך הרואות תחבולות היצר יותר ויותר, ביחוד בלימוד תורה הקדושה, שאנו רואים בחוש שקושר את האדם בחבלי קשר העצלות, שמתעצל אפילו לפתוח איזה ספר קדוש. ואם על הפתיחה כך, על הקריאה לא כל שכן, שמונע אותו אף בשעה שהוא פנוי מעסקי העולם הזה ויכול ליקח איזה ספר ללמוד בו... והאדם יראה לעינים שאין זה, רק מעשה ידי יצר, שמח לאידו, שרוצה להמיתו ולהפילו לבאר שחת בעולם הבא. לכן מאד צריך להתגברות גדול כנגד היצר בזה.

(יסוד ושורש העבודה' שער הניצוץ' פרק א)

הלכה: אכל ואינו יודע אם בירך ברכת המזון, צריך לברך מספק. ויברך אפילו ברכה רביעית. ודוקא כששבע באכילתו, שאילו לא שבע, לרוב הפוסקים חיובו מדרבנן (ולכך ספיקו לקולא). ומ"מ, ראוי לירא שמים שאפילו כשאכל כזית, יטול ידיו ויברך המוציא ויאכל כזית ויברך ברהמ"ז..

(קפד ובמ"ב ס"ק יג טו).

לימוד התורה משפיע על הכלל

כל איש צריך למלא תעודתו. ואם היו בני תורה עמלים בתורה לאמיתתה, היו מצילים ילדים הרבה ואנשים רבים מהרהורי עבירה וכפירה וכיוצא בזה, בשפע קדשם בהשתפך רוח טהרה בעולם.

ובסביבות בעל תורה אמיתי הדבר ניכר לעינינו, השפעה מרובה על אנשים הרבה, מה שכל השתדלות מעשית לא תשיגנה. וכמו כן יש רשמים על הרחוקים שאין עין הרואה מרגשת בהם לדקותם.

(‘קובץ אגרות’ חזון איש’ ג, סב)

הלכה: אם נרדם באמצע ברכת המזון ואינו יודע באיזה ברכה עומד, חוזר לראש. אם לא שידוע בודאי שאמר איזה מהברכות, שאז חוזר למקום שמסתפק.. (קפח בביאור”ל ד”ה: לחזור’).

הלכה: אשה שאכלה כדי שביעה ונסתפקה אם ברכה, נחלקו האחרונים אם צריכה לחזור, או לא? ונראה, דהרוצה לסמוך על המחייבין, אין למחות בידה. [קפו סק”ג ועי’ ביאור”ל].

גודל קדושת התורה להפליא

‘ותלמוד תורה כנגד כולם’. וכח מי יכול לספר גודל החיוב וגודל המצוה וגודל מתן שכרה? ולהיפך, גודל עונשה בביטול תלמוד תורה, חס ושלום. ‘אין די באר וְאין די עוֹלָה’ על הכתב... ואם כי גודל מעלת כל מצוה גדולה עד לשמים, מעלת התורה, גבוה מעל גבוה.

(‘ערוך השלחן’ יו”ד רמו, א)

גם אם קיים האדם כל התרי”ג מצוות כולן בשלמות האמיתית כראוי, בכל פרטיהם ודקדוקיהם ובכונה טהורה וקדושה, אשר אז נעשה האדם כולו בכל אבריו ופרקיו וכל כוחותיו, מרכבה גמורה שתשרה עליהם הקדושה העליונה של המצוות כולן, עם כל זאת, אין ערך ודמיון כלל קדושת ואור המצוות, לגודל עוצם קדושת ואור התורה הקדושה, אשר תופיע נהרה על האדם העוסק והוגה בה כראוי.

(‘נפש החיים’ ד, ל)

הלכה: צריך שישמיע לאזניו מה שמוציא בשפתיו. אם לא השמיע לאזניו יצא (קפה ס”ב). וב’שערי תשובה’ הביא דברי ה’חרדים’ שכתב: דרוב הפוסקים סוברים; דאם לא השמיע לאזניו, לא יצא.

הלכה: אסור לברך כשהוא עוסק במלאכתו. ואף תשמיש קל אסור לעשות. ויש לזהר שלא לעיין אפילו בדברי תורה. וזה נכלל במאמר תורתנו: “וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קְרִי” (ויקרא’ כו). דהיינו: שלא יהיו המצוות אצלנו על צד מקרה והזדמנות בעלמא. (קפג סי”ב ובסימן קצא סק”ה).

גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות

אם הזדמן לאחד להציל נפשות ולשני לא נזדמן דבר זה, אלא שעסק בתורה. וישאלו אותנו: מי פעל יותר? לכאורה היו הכל משיבים, שהמציל נפשות הגדיל לעשות. אבל חכמינו ז"ל (מסכת מגילה טו:) גילו לנו שאף שגדול מצותה של פיקוח נפש מאד, אבל זה שלא נזדמן לו מצוה זו ורק עסק בתורה באותו זמן, אינו נופל ממנו ואדרבא הוא זה שהגדיל לעשות, ש'גדול תלמוד תורה מהצלת נפשות'!

וראה נא אחי; שלפי זה על כל שעה ושעה שהיה ביכולתך לעסוק בתורה ולא עסקת, הרי הוא כאילו באו לפניך להציל נפשות ולא הצלת ואף שאנחנו בעינינו הסתומות לא ידענו זאת, אבל חכמינו ז"ל גילו לנו רז זה, עד כמה ערך הלומד תורה, שאין דבר בעולם שקול אליה.

(ה'חפץ חיים' 'תורת הבית' פרק ה)

הלכה: יש לישיב כשמברך. וישב באימה. ואף בברכה רביעית שהיא מדרבנן צריך לישיב. ובדיעבד יצא, אפילו בירך מהלך. (קפג ס"ט ובמ"ב סקל"א).

עשה בעוד שבידך לעשות

משל לאדם העומד על שלחנו והיה רעב ותאב לאכול ובעוד שהיה אוכל, עמד עני על הפתח ושאל ממנו להאכילו ולא החזיר לו פנים. הלך אותו העני בפחי נפש, לאחר שעה הגישו עוד לפניו לאכול והיה בטנו מלא מכל וכיון שראה שאינו יכול לאכול עוד, אמר: "תנו לו לזה העני". היה חכם עומד עליו ואומר לו: "שוטה, אילו יכולת לאכול עוד, לא נתת לו, עתה, שאין בך כח לאכול יותר, אתה נותנו לעני?!"

כך הוא האדם בעולם הזה, הולך בהבליו רעב לאכול ולהרויח ממון, בא העני שהוא היצר הטוב ושואל ממנו בבקשה שיחזור בתשובה ויעסוק בתורה ואין האדם רוצה, שהוא רעב ביותר להרויח ממון. לאחר זמן, תופסין אותו בקולר וכשרואה שאינו יכול להרויח יותר, אומר: "אחזור בתשובה", שמא יתנו לו שעה לכך, או שמא לא יתנו?!

אומר לו הקדוש ברוך הוא: "שוטה, עכשיו שאינך יכול עוד להרויח יותר, אתה אומר אחזור בתשובה? אילו היית יכול להרויח עוד, לא היית חוזר בתשובה!". ובעוד כך, יוצאת נשמתו ממנו.

(תרגום זוהר חדש' פרשת 'לך לך')

טוב אחד בצער ממאה שלא בצער

אמרתי לחזק ידים רפות; שלא להתרשל מעסק התורה, אף בעת הזו שמצוקי הזמן הולכים ומתרבים מידי יום ויום ושפע הפרנסה הולך ומתדלדל בעוונותינו הרבים וכל איש ואיש נושא בכבדות על צווארו עול הפרנסה להחיות נפשו ונפש בני ביתו וגם מוקף מכל צד בדאגות ומכאובים, אשר העול הקשה ומכאוביו הרבים לא יתנוהו כלל לחשוב עבור אחריתו לקחת לנפשו חיי נצח.

מכל מקום, האיש הנלבב חלילה לו להתרשל מתורת ה' בכל עת ובכל זמן ויחזק נפשו באלוקיו וכל מצוקותיו ישא ויסבול בגודל נפשו ואל יתמרמר על רוע מצבו וישים בה' מעוזו כי הכל הוא בהשגחתו יתברך. ואהבת הקב"ה אליו היא יותר מאהבתו אל עצמו וכל יסוריו ומכאוביו הכל לטובתו לזכך נפשו שתהא זכה ובהירה מחלאת עוונותיה, שהיסורים ממרקים עוונותיו של אדם, כמו שאמרו חכמינו ז"ל.

והנה כאשר יתבונן האדם בכל זה וישא מכאוביו ודאגותיו במנוחת הנפש, יתחזק אז גם בלימוד התורה עוד יותר משאר זמנים, כי תורתו בעת הזו חביבה מאד בעיני השם יתברך ותורתו גוברת על כל מכאוביו ודאגותיו. וכל דף גמרא, או משניות, שלומד בעת צר לו, שוקל יותר ממאה דפים שלומד בהרווחה. וכמו דאיתא באבות דר' נתן: ש'פעם אחד בצער, חשוב יותר ממאה פעמים שלא בצער'. ותורתו זו שלומד בעת דחקו, מתקיימת בידו. כמו שאמרו חכמינו ז"ל.

(ה'חפץ חיים' שם עולם' פרק כג)

דברי חיזוק מהרב אמנון יצחק שליט"א

"ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת
עשות אותם ואמר כל העם אמן" (דברים כ"ז כ"ו).

ועל זה נאמר בירושלמי (סוטה פ"ז ה"ד):
ר' אחא בשם ר' תנחום אומר: 'למד ולימד
ושמר ועשה והיה סיפק בידו להחזיק ולא
החזיק, הרי זה בכלל ארור'. ר' ירמיה בשם
ר' חייא אומר: 'לא למד ולא לימד ולא
שמר ולא עשה ולא היה סיפק בידו להחזיק
והחזיק, הרי הוא בכלל ברוך'.

בדורות הראשונים היו בישראל לומדי תורה ומלמדיה ברבים, ששמרו ועשו והיה סיפק בידם להחזיק והחזיקו ישיבות ולומדי תורה. ובדורות האחרונים נתחלקו התפקידים; לומדי ומלמדי תורה לחוד – יששכר. ומחזיקי תורה לחוד – זבולון.

גם מאלה שלא למדו ולא לימדו ואפילו לא שמרו ועשו, אולם היה סיפק בידם להחזיק והחזיקו – ברוכים יהיו.

אולם הצדיקים המחזירים עטרה זו ליושנה, עטרה שיש בה לימוד תורה והפצת תורה וגם החזקתה כאחד. הם גדולי מזכי הרבים ועם כל זה לא חסים על זמנם היקר ועל לימודיהם ומחזיקים בלומדי התורה בכל אתר ואתר ומעמידים ישיבות הרבה. הרי הם, לכל הדעות בגדר; 'ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת' וזכותם תעמוד לנו ולעושים כמעשיהם.

דעת גדולי הדור

הרב הגדול רבי אמנון יצחק שיחיה לאורך ימים טובים, הוא אחד מגדולי הדור ודורשיו שהושל משימיא בדורינו ואשר בסיעתא דשמיא זוכה וזיכה את הרבים להשיב ליבם לשמים, וכל מעשיו לשם שמים מתוך אמונתו הטהורה ואהבתו לכל בית ישראל.

ואם כי דבריו ואמרותיו מפורסמים בכל ישראל, הנה מעט מאד מכירים את גדולת האיש הנפלא והישר הזה, הן מחמת צניעותו וענוותנותו והן מחמת שונאי הדת אשר מפעליו הגדולים לצנינים בעיניהם, מסלפים בזדון אמרותיו ומעשיו, וממעטים ברשעות, דמותו, "שלחו לשונם מרמה לשון מדברת גדולות אשר אמרו" וגו' לכן מצאנו חובה להגיד ישרו ומקצת שבחו, עליו נאמר "מי ישכון בהר קדשו הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת בלבבו" וגו'...

עוסק בתורה ברציפות שעות רבות כל יום ושותה בצמא דברי חז"ל, זוכה לכתר תורה ולקניניו, בשמוש חכמים ובאמונתם, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, אוהב את הצדקות, המישרים, מתרחק מן הכבוד נושא בעול עם חבריו וכו' וכו'... וכל מעשיו מתוך אהבה ויראה על פי התורה, והריני תפילה בתפילת דוד המלך עליו השלום "אתה השם תשמרנו תצרנו מן הדור זו לעולם" וגו'... ויזכה להרים קרן התורה וישראל, כמשאת נפשו הטהורה.

חותם למען כבוד התורה והאמת:

הרה"ג יהודה שפירא זצוק"ל

הרה"ג חיים קנייבסקי שליט"א

קריאת קודש

הנה מן המפורסמות פעולותיו הכבירות של הרב אמנון יצחק שליט"א בדרשותיו הרבים ברחבי הארץ והעולם בפני המוני בני ישראל וד' מצליח דרכו לעורר את הלבבות, להבעיר בהם את הניצוץ היהודי לשלהבת אש קודש וליטע בהם את הרצון לשוב למורשת אבותם בשמירת התורה והמצוות.

אולם דא עקא, שדבר גדול זה צריך המשך על ידי טיפוח תמידי, לעמוד לימין מתקרבים הרבים בהוצאת רצונם מן הכח אל הפועל, לסייע להם בעלייתם הרוחנית בכדי שלא יפלו ויחזרו חלילה מרצונם ולכוונם בדרך הנכונה שלא יסוו ימין ושמאל לדרכים עקלקלות ודבר זה ראוי להיעשות על ידי חיבור של לימוד התורה בין האברכים בני התורה למתקרבים הנכנסים לעולם התשובה.

ועכשיו נדבה רוחו של ידידנו הרב הגאון רבי אברהם ליבוביץ שליט"א, לעסוק בדבר מצוה גדולה זו, באופן של פתיחת "ישיבות ערב" בראשות אברכים תלמידי חכמים ויראי שמים, אשר ילמדו וילמדו את בני המקום ובזה יפיחו בהם בעזרת ד' רוח טהרה ויסייעו בעדם בלימוד התורה ושמירת המצוות. וקיבל על עצמו הרה"ג הנ"ל ליסד מקומות תורה אלו ברחבי ארץ הקודש ולדאוג לקיומם ברוח ובגשם.

ובאנו על החתום:

הנני מצטרף להנ"ל יוסף שלו' אלישיב

אהרן יהודה לייב שטינמן

מכתבי גדולי ישראל

קול נשמות אחיך קוראים לך!!!

אנו עדים לתופעה מעודדת ומעוררת תקוה, למראה רבים מאחינו החוזרים בתשובה ומשליכים מאחורי גוּם משרות מכובדות וקובעים עצמם לשקוד על דלתי התורה בישיבות. בפגישות המתקיימות עם אחים תועים, תינוקות שנשבו שחונכו על ברכי החינוך הכפרני, נשמעים הרהורי תשובה ובפיהם משאלה ללמוד את יסודות היהדות ולהתקרב לחיי תורה.

יהודים אלו נמצאים בשכונותינו, בכל עיר ועיר ובכל מקום, מכל עדה ומכל חוג ובכוחנו להעיר את רוחם, במיוחד בימי הרחמים והרצון כשלב כל יהודי מתעורר להתקרב אל ה'.

אוי לנו מיום הדין! אוי לנו מיום התוכחה!

אם בעת כזאת נעמוד מנגד ולא נצא אל אחינו לעוררם לחזור בתשובה וכשיבואו המקטרגים ויתבעו את החוטאים לדין על עוונותיהם, יעוררו את הדין על ראשי העדה ויראי ה' הנמצאים בכל עיר. ד'כל מי שיש בידו למחות באנשי עירו ואינו מוחה נתפס על אנשי עירו'. כמבואר במסכת שבת (נד.): גבי פרתו של רבי אלעזר בן עזריה. וע"ז רמז הנביא יחזקאל (לד, ד): "את הנחלות לא חזקתם ואת הנידחת לא השבתם ואת האובדת לא בקשתם וגו' ודרשתי את צאני מידם".

ולפעמים נתפס האדם גם בעודו בחיים בזה העולם על שנמנע ממצות תוכחה, כמובא במסכת שבת (נה.): 'א"ר אחא ב"ר חנינא: "מעולם לא יצאה מדה טובה מפי הקב"ה וחזר בה לרעה, חוץ מדבר זה, דבתחילה אמר הקב"ה לגבריאל לך רשום על מצחן של צדיקים תי"ו של דיו, שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה (בעת חורבן ירושלים) ואחרי שקטרגה

מדת הדין ואמרה: 'רבש"ע היה להם למחות ולא מיחו' אף שהיה גלוי וידוע לפני הקב"ה שאם היו מוחים לא היו מקבלים מהם, נהפך גזר דינם לרעה ונגזר עליהם: "ממקדשי תחלו". תני רב יוסף: "אל תקרי: "ממקדשי", אלא ממקודשי. אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף עד תיו".

ומובא ברמב"ן בשם הירושלמי בסוטה אקרא: "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם" אמר רבי אסי בשם רבי תנחום בר חייא: 'למד ולימד שמר ועשה והיה סיפק בידו להחזיק ולא החזיק, הרי זה בכלל ארור, ידרשו בהקמה הזאת בית המלך והנשיאות, שבידם להקים את התורה ביד המבטלים אותה ואפילו היה צדיק גמור במעשיו והיה יכול להחזיק התורה ביד הרשעים המבטלים אותה, הרי זה בכלל ארור'.

אי לזאת, חוב גדול על כל צבור שומרי התורה והמצוות, אשר כבוד שמים נוגע ללבם, לחזק בדקי היהדות ובמיוחד ללמד תועים בינה ולקרב רחוקים לחיק היהדות, יארגנו כל קהילות ישראל בראשות הרבנים להקדיש כל אחד לפחות ערב אחד בימים אלו, לצאת באזור הקרוב ולבקר מספר משפחות שהתרחקו מחיי תורה ולשוחח עמם בידידות מתוך אהבה ולהסביר להם יסודות האמונה ועיקר המצוות כל אחד כפי הבנתו ולעוררם לחזור בתשובה. וה' יהיה בעזרנו, להקים עולה של תורה ויחתמנו לחיים טובים ולשנת גאולה וישועה.

יעקב ישראל קנייבסקי

אלעזר מנחם מן שך

חיים שמואלביץ

מעלות החברותא

דרך ישרה שידבק בה האדם

'אמר להם: "צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם" .. רבי יהושע אומר: "חבר טוב"..."

(אבות ב, ט)

אין חבר נקנה אלא בלקיחה

'לעולם יקנה אדם חבר לעצמו. ויאכל עמו. ויקרא עמו. וישנה עמו. ויגלה לו סתרי תורה וסתרי דרך ארץ. שנאמר: "קח לך את יהושע בן נון". מאי קח לך? אלא ללמדך; שאין חבר נקנה, אלא בלקיחה. ואין חבר נקנה, אלא בדמים'.

(תנא דבי אליהו זוטא' פט"ז)

להשתדל בכל לבו

'ואמר: 'וקנה לך חבר' זכר אותו בלשון קניה ולא אמר: "עשה לך חבר" או "התחבר לאחרים". הכונה בזה, שצריך לאדם שיקנה אוהב לעצמו, שיתקנו בו מעשיו וכל עניניו, כמו שאמרו (תענית כג.): 'או חברותא, או מיתותא'. ואם לא ימצאהו, צריך להשתדל בו בכל לבו. ואפילו אם יצטרך שימשכו לאהבתו, עד שישוב אוהב. ולא יסור מהמשך תמיד אחר רצונו, עד שתתחזק אהבתו'.

(פי' המשנה ל'הרמב"ם' אבות א ו)

פעם אחת דיבר רבנו הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל בשיחתו על גודל התועלת שיש בהשפעה על חברים; "כי מחברים ההשפעה הרבה יותר גדולה, מאשר מרבנים ויהיו אפילו אנשים גדולים".

(לב אליהו' ח"א עמ' 46)

חבר פועל יותר מעשרה רבנים!

שנינו במשנה (אבות א ו): 'עשה לך רב וקנה לך חבר', כי חבר יותר צריך מרב. עד שתקנה אותו בכסף מלא. כי אם רב יוכיחנו, יאמרו: "אין כל אדם יוכל להיות רב ומורה ומי כמוהו עושה?" ויתלוצץ על הרב. אבל אם איש כערכו יוכיחו ויאמר לו: "מה תחשדני, גם לי לבב כמוך להיות כמוך, רק הדבר רע לשמים" וכהנה "ולמה לא תחוס על נפשך? ולמה תמרה פי קונך?" ידעתי כי דברים כאלה, יותר יפעלו מכל תוכחות של הרב. וח"ו להתחבר לרשע. וחבר פועל, יותר מעשרה רבנים.

(רבי יהונתן אייבשיץ בספר 'ערות דבש' א, י)

מתוך ספר 'מכתבים ומאמרים' למרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצוקללה"ה

שמעתי שיש המסתפקים אולי זה ביטול תורה למי שתורתו אומנתו, לדברים אחרים מבטלים ובזה מסתפקים? והרי ברור שאין זו שאלה! ובוודאי שמותר ומחויב כל אחד לעשות לפי כוחותיו ללמוד וללמד.

וענין קירוב הרחוקים לתורה הוא באמת מצות עשה מפורשת שכולנו נתחייבנו בה. כמבואר בספר המצוות להרמב"ם מצות עשה ג' היא שציוונו באהבתו יתעלה וכו' וכבר בארנו שזאת המצוה ג"כ כוללת שנהיה קוראים לבני האדם כולם לעבודתו יתעלה ולהאמין בו, יעו"ש בכל דבריו.

ודעו נא שכמו שחייבים במעשר כספים, כך חייבים אנו במעשר זמן, למען חיזוק התורה, להרבות ילדים לומדי תורה ומתנהגים בדרך ד', בכך אנו גונזים זכויות למעלה, בעוד שאחרים מבזבזים אוצרות.

דעו נא אחים יקרים, זה מזמן שלא היתה תקופה כזאת כמו התקופה שאנו חיים בה, כמה שאפשר לפעול הרבה ובידינו הוא באין מפריע ולזה אחריות גדולה מוטלת על כל אחד ואחד לבא לעזרת ד' בגבורים ולפעול למען ד' ותורתו וד' יהיה בעזרכם ותתברכו בכל הטוב. בברכת התורה: ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת.

אע"פ שמפסיד מעט מתורתו - תורתו מתקיימת בידו

'טוב שיחזור ההלכה עם אותם שאינם יודעים כל כך כמותו, כדי שלא ילכו בטלים, משיחזור עם חבריו הדומים לו. כמו שאמרו חכמים: 'המלמד עם הארץ תורה, מבטל גזירות'. ורבי פרידא, שהיה אומר ארבע מאות פעמים ההלכה, לתלמיד אחד. כי זה דומה למת מצוה שאין לו עוסקים, לחזור עמו. ואם אינו כחפצו, יחזור עמו ואע"פ שמפסיד מעט מתורתו, תורתו מתקיימת בידו.

ומעשה באדם אחד; שהיה מחזיר ההלכה עם בני עניים והיה הולך אחריהם להקיצם משנתם ומחזר עמהם שלש פעמים בכל יום'.

(ספר חסידים - סימן תקמו/ז)

להועיל לרבים בכל כוחו

'מי שלא ירא מכל אדם, להועיל לרבים בכל כחו, שכרו יהיה איתו מאת השם תמיד בעולם הזה ונפשו בטוב תלין לעולם הבא וזרעו יירש ארץ'.

(ספר 'החינוך' מצוה תצח)

טבעם של הצדיקים

'ללמד נפשנו לאהוב הטוב והתועלת ולהדבק בו. ומתוך כך תדבק לנו הטובה ונרחיק מכל דבר רע ומכל דבר השחתה. וזהו דרך החסידים ואנשי מעשה - אוהבים שלום ושמחים בטוב הבריות ומקרבין אותן לתורה. ולא יאבדו אפילו גרגיר של חרדל בעולם. ויצר עליהם בכל אבדון והשחתה שיראו. ואם יוכלו להציל, יצילו כל דבר מהשחית בכל כחם. לא כן הרשעים, אחיהם של מזיקין וכו'.

(ספר 'החינוך' מצוה תקכט)

בדברים טובים קונה האדם החברים יותר מבממון

'לעולם ישתדל אדם לקנות לו חבר, אם מצא אותו בחנם ואם לאו? יקנהו בממון. דתנן: 'עשה לך רב וקנה לך חבר'. ואמר החכם; "תמה אני, ממה שקנה העבדים בממונו, היאך לא יקנה את בני חורין באמרי פיו הטובים, שבדברים טובים קונה האדם החברים יותר מבממון".'

(ראשית חכמה' שער הענוה פרק ד')

יצרך אינו קרוב לו כ"כ להטעות

'קנה לך חבר' אפילו בממון, להתייעץ עמו גם בעניני עבודת הבורא, כי אם חכם אתה בעיניך, היצר הרע יוכל לסמא עיניך ויישיר לך העקוב והרכסים. ולכן תתייעץ עם חברך, כי יצרך אינו קרוב לו כל כך להטעות.

(רוח חיים' להגר"ח מוואלז'ין 'אבות' א.ו. וכעין זה ב'רבנו יונה' שם)

תמצא את רעך היחיד לשעשע נפשך

'ואולי תבוא שעה מוצלחת ועבר עליך רוח ממרום בבחינת יעבור עלי מה! ותכיר ישיבתך בישיבה להיותר מתאימה לנפשך ולמשאה בחזות לבך ולקבל את מרירות המדומית בימים מספר, עד שתכיר את תלמידיה, לב כל אחד וחכמת כל אחד ואז תמצא את רעך היחיד לשעשע נפשך, כפי אשר הוטבע טבע החיים, כאשר אמרו: "או חברותא" ... או אז ינעם לך כל הסביבה'.

(קובץ אגרות' החזו"א א, יט)

זה יוכל להתקיים ע"י תלמידי הישיבה המבוגרים

'כמובן בזמן הזה, הצלת ילד לחינוך ישראלי, הוא לא פחות מהצלה מטביעה בנהר, לפי גיל הילד אפשר לפתחו ולהעלותו למדרגת תלמיד, בזמן קצר. אך צריך טיפול מיוחד ושימת לב, אפשר לסדר שינדבו לו לימוד חצי שעה בבוקר בצהריים ועוד.. וזה יוכל להתקיים ע"י תלמידי הישיבה המבוגרים'.

(קובץ אגרות' החזו"א ב, מז)

השתדלות ושקידת מפקחים במסירת לב

'כידוע; בשביל לברוא אדם כשר ומה גם תלמיד חכם, צריך השתדלות ושקידת מפקחים במסירת לב. ולזאת אבקש את כת"ר שיחי' לנדב תשומת לב, איך לכונו בין חברים טובים וליתן לו רב טוב לשקוד על שנות חינוכו שתשתלמנה בתיקון היותר הגון, בתורה ובמוסר ביראת שמים ויראת חטא ואם יכול בעצמו לקחת חבל בזה מה טוב'.

(קובץ אגרות' החזו"א א, עו)

לתועלת מרובה למהר התפתחותו ועליתו בתורה

'בשקדנו על תקנת בנו ... שיחי', הלומד פה בישיבתנו הק', הננו מוצאים להגון לפניו, לקבוע לו שעה אחת ביום, שילמוד לפני רב ביחוד, מלבד הלימוד הכללי שמקבל בישיבה, זה יהי' לו לתועלת מרובה למהר התפתחותו ועליתו בתורה'.

(קובץ אגרות' החזו"א ג, עה)

משפיע ממנו חלק מעצמותו ממש

'המשפיע שפע התורה לזולתו, משפיע ממנו חלק מעצמותו ממש, מעצמות נפשו, ... ותשכיל בזה ממוצא דבר; ענין התלמידים שנקראו בנים. כי באמת הם בנים ממש, אשר התנוצץ בהם ניצוץ נשמת המלמד ונתעצם בו, כי התורה והנפש דבר אחד'...

(אילת אהבים' לרבי שלמה אלקבץ)

לא יהיה אדם הולך לאכול, או לישן וכונתו שיהיה בריא ושמן, לעסוק בדברי העולם הזה ולהיות רודף אחר הממון. אלא יאמר: "אישן ואוכל, כדי שאוכל לעמוד ביראת בוראי ולעסוק בתורתו ומצוותיו".

וכשהוא נוטל ידיו ומברך, או כשמברך על הפירות, או על המצוות השגורות בפי כל האדם, יכוין לבו לברך לשם בוראו אשר הפליא חסדו עמו ונתן לו הפירות, או הלחם, ליהנות מהם וציווהו את המצוות. ולא יעשה כאדם העושה דבר כמנהג ומוציא דברים מפיו בלא הגיון הלב.

ועל זה חרה אף ה' בעמו ושלח לנו את ישעיה עבדו ואמר: "עֵן כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כְּבָדוֹנִי וְלִבּוֹ רַחַק מִמֶּנִּי וְתָהִי יְרֵאתָם אֹתִי מִצְוֹת אַנְשִׁים מִלְּמֹדָה" ('ישעיה' כט). אמר הקב"ה לישעיהו: "ישעיה, ראה מעשי בני, כי אינו אלא לפנים. ומחזיקים בי, כאדם שמחזיק ונוהג מנהג אבותיו בידו. באים בביתי ומתפללים לפני תפילות הקבועות כמנהג אבותם בלא לב שלם, מנקים את ידיהם ומברכים על נטילת ידים. ובוצעים ומברכים ברכת 'המוציא'. שותים ומברכים כמו שהדבר שגור בפיהם. אך בעת שהן מברכין, אינן מתכוונין לברכני".

לכן על כן חרה אפו בו ונשבע בשמו הגדול, לאבד חכמת היודעים אותו ומברכים אותו, כמנהג ולא בכונה. דכתיב בתריה: "לִקְּחֵן הַנְּגִי יוֹסֵף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְּלֵא וּפְלֵא וְאֶבְדָּה חֲכַמָּת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבִיָּו תִּסְתַּתֵּר".

(ספר 'חסידים' לרבי יהודה החסיד מו)

אופן קיום מצות ברכת המזון:

הלכה: ירא שמים לא יברך במצנפת, רק ישים כובע על ראשו ויש שנוהגין להתעטף גם בבגד העליון, דכל זה הוא בכלל עיטוף הנאמר בגמרא. וכן נהגו כהיום בישראל בעת ברהמ"ז, שמשימין כובע על ראשיהן, אפילו כשהוא מברך ביחיד, בלי כוס. (קפג סקי"א).

הלכה: יש שכתבו שטוב לברך בקול רם, כי הקול מעורר הכונה. ובפרט בשבת וראש חודש, שלא ישכח על ידי זה, מעין המאורע. (קפה סק"ג).

הלכה: לא ישיח אפילו בין ברכה לברכה. ובדיעבד אם שח אפילו במזיד, אין צריך לחזור ולברך, אך לכתחילה יש לזיזרה הרבה. (קפג ס"ו ובמ"ב סקכ"ה).

הלכה: לא ישהה בין ברכה לברכה. אם שהה שיהוי מרובה שהיה יכול לגמור כולה, אם היה מחמת אונס י"א שצריך לחזור לראש ברכת המזון ואין דין זה ברור למעשה. אך אם שיהוי כזה היה באמצע הברכה, צריך לחזור לראש הברכה בלבד. (פג סקכ"ה).

סדר ברכת המזון

נוסח ספרדי

לְשֵׁם יְחִיד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְיִנְתִּיה, בְּדַחֲלִיו וּרְחִימוּ וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, לִיחְדָּא שֵׁם יוֹד ק"י בְּנֵא"ו ק"י בְּיחֻדָּא שְׁלִים (יהוה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הֲרִי אֲנַחְנוּ בְּאִים לְקַיִם מְצוֹת עֲשֵׂה דְאֹרִיחָא לְבִרְךָ בְּרַכַּת הַמְּזוֹן, כְּכַתוּב בַּתּוֹרָה: וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכַתְּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, לְתַקֵּן שְׂרֵשׁ מְצוּהָ זֹאת בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן. וְיִהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתַּהֲיֶה חֲשׂוּבָה וּמְקַבְּלַת וּרְצוּיָה לְפָנֶיךָ בְּרַכָּה רְאוּשׁוֹנָה וּבְרַכָּה שְׁנִיָּה וּבְרַכָּה שְׁלִישִׁית אֲשֶׁר נְבָרַךְ עֲתָה עַל הַמְּזוֹן וְתַתֵּן לָנוּ כַּח וּיְכַלֵּת וְעֲזֵר וְסִיוַע לְהַעֲלוֹת מִיּוֹן נּוֹקְבִין וְלְהַמְשִׁיךְ אֲרַבְעָה הַמוֹחִין לִישְׂרָאֵל וְרַחֵל (הַגְּדוּלָּה) וְגַם תַּהֲיֶה חֲשׂוּבָה וּמְקַבְּלַת וּרְצוּיָה לְפָנֶיךָ בְּרַכָּה רְבִיעִית אֲשֶׁר נְבָרַךְ עֲתָה וְתַתֵּן לָנוּ כַּח וּיְכַלֵּת וְעֲזֵר וְסִיוַע לְהַעֲלוֹת מִיּוֹן נּוֹקְבִין וְלְהַמְשִׁיךְ אֲרַבְעָה מוֹחִין לִיעֲקֹב וְרַחֵל. וְיַעֲלֶה לְפָנֶיךָ כְּאֵלוּ כְּנָנוּ בְּכָל הַפְּגוּמוֹת הָרְאוּיוֹת לְכַוֵּן בְּאַרְבַּע בְּרָכוֹת אֵלֹהֵי הַמְּזוֹן. וְיִהִי נֶעֱם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עֲלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

אח"כ יטול מים אחרונים על אצבעותיו וינגבם ויאמר:

לְמַנְצַח בְּנִגְנַת מְזִמּוֹר שִׁיר:

אֱלֹהִים יְחַנְּנוּ וּיְבָרְכֵנוּ. יָאֵר פְּנֵינוּ אֲתָנוּ סְלָה:

לְדַעַת בְּאַרְץ דְּרָרָה. בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתָה:

יְדוּדָה עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּדָה עַמִּים כָּלָם:

יְשַׁמְחוּ וּיְרַנְּנוּ לְאֲמִים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִיִּשְׂרָאֵל.

וּלְאֲמִים בְּאַרְץ תִּנְחַם סְלָה:

יְדוּדָה עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּדָה עַמִּים כָּלָם:

אַרְץ נְתַנָּה יְבוּלָה. יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ:

יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים. וְיִירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אֶפְסֵי אֲרָץ:

אֲבָרְכָה אֶת יְהוָה בְּכָל עֵת. תִּמְיֵד תִּהְלֶתוּ בְּפִי:
סוּף דָּבַר הַכֹּל נִשְׁמָע. אֶת הָאֱלֹהִים יָרָא וְאֶת מִצּוֹתָיו שְׁמוֹר,
כִּי זֶה כָּל הָאָדָם:

תִּהְלֶת יְהוָה יְדַבֵּר פִּי. וַיִּבְרָךְ כָּל בֶּשֶׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:
וְאֲנַחְנוּ נִבְרָךְ יְהוָה מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:
וַיְדַבֵּר אֱלֹהֵי, זֶה הַשְּׁלֵחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה:

אם הם שלשה אומר המזמן – הב לן ונברך למלכא עלאה קדישא:
עונים – שמיים:

אומר המזמן – ברשות מלכא עלאה קדישא, (בשבת יוסף – וברשות שבת
מלכתא). (ביום טוב – וברשות יומא טבא אשפיזא קדישא). (בסוכות
– וברשות שבועה אשפיזין עלאין קדישין). וברשות מורי ורבותי
וברשותכם, נברך שאכלנו משלו:

והמסובים עונים – ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

והמזמן חוזר – ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

ואם הם עשרה או יותר, אומר המזמן – נברך אלהינו שאכלנו משלו:

והמסובים עונים – ברוך אלהינו שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

והמזמן חוזר – ברוך אלהינו שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

בסעודת חתן אומר המזמן – נברך (אם יש עשרה אומר – אלהינו) שהשמחה
במעוננו, שאכלנו משלו:

ועונים המסובים – ברוך (אם יש עשרה אומרים – אלהינו) שהשמחה במעוננו,
שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, האל הון אותנו ואת העולם
כלו בטובו בחן בחסד בריוח וברחמים רבים. נתן לחם לכל בשר. כי
לעולם חסדו: ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו ולא יחסר לנו מזון
תמיד לעולם ועד. כי הוא אל זן ומפרנס לכל ושלחנו ערוף לכל והתקין
מחיה ומזון לכל ברייתו אשר ברא ברחמיו וברוב חסדיו כאמור. פותח
את ידך. (ר"ת פא"י שהוא מספר יאהדונה"י ומספר סא"ל וס"ת חת"ד) ומשביע
(כמספר חת"ד) לכל חי רצון:

ברוך אתה יהוה, הון את הכל:

נודה לך יהוה אלהינו על שהנחת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה
ברית ותורה חיים ומזון. על שהוצאתנו מארץ מצרים ופדייתנו מביט
עבדים. ועל ברייתך שחתמת בבשרנו. ועל תורתך שלמדנתנו. ועל חקי
רצונך שהודעתנו. ועל חיים ומזון שאתה זן ומפרנס אותנו:

בחנוכה ובפורים אומרים 'על הנסים'. ואם לא אמר ונזכר לפני שאמר תיבת "ה"
של ברכת על הארץ – חוזר לאומר. ואם נזכר אחר שאמר תיבת "ה", יאמר אותנו
בהרחמן ויאמר:

הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו, בימים ההם בזמן הזה,
בימי וכו':

ועל הנסים ועל הפרקן. ועל הגבורות. ועל התשועות ועל הנפלאות ועל
הנחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:

לחנוכה:

בימי מתתיה בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו כשעמדה מלכות יון
הרשעה על עמך ישראל לשכחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך. ואתה
ברחמיה הרבים עמדת להם בעת צרתם. רבת את ריבם. דנת את דינם.
נקמת את נקמתם. מסרת גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים.
ורשעים ביד צדיקים. וטמאים ביד טהורים. וזדים ביד עוסקי תורתך.
לך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה
ופרקן פהיום הזה. ואחר כך באו בניך לדביר ביתך ופנו את היכלך. וטהרו
את מקדשך. והדליקו נרות בחצרות קדשך. וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו
בהלל ובהודאה. ועשית עמהם נסים ונפלאות ונודה לשמך הגדול סלה:

לפורים:

בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה. כשעמד עליהם המן הרשע. בקש
להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום
אחד בשלשה עשר לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ושללם לבוז. ואתה
ברחמיה הרבים הפרת את עצתו. וקלקלת את מחשבתו. והשבות לו
גמולו בראשו. ותלו אותו ואת בניו על העץ. ועשית עמהם נס ונפלא
ונודה לשמך הגדול סלה:

ועל הכל יהוה אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים את שמך כאמור ואכלת
ושבעת. וברכת (כשיאמר מילת "את" ימזוג את הכוס) את יהוה אלהיך על
הארץ הטובה אשר נתן לך:

ברוך אתה יהוה, על הארץ ועל המזון:

רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְעַל הַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ. וְעַל הַיְכָלְךָ. וְעַל מַעוֹנֶךָ. וְעַל דְּבִירְךָ. וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו. אֲבִינוּ רַעְנוּ זִוְנָנוּ. פְּרַנְסָנוּ. כִּלְכַלְנוּ. הַרְוִיחֵנוּ הַרוּחַ לְנוּ מִהֶרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אֵל תִּצְרִיכֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לַיְדֵי מַתְנוֹת בֶּשֶׁר וְדָם. וְלֹא לַיְדֵי הַלְוָאָתָם. אֲלֵא לַיְדֵי הַמַּלְאָה וְהַרְחֵבָה. הָעֲשִׂיָּה וְהַפְתּוּחָה. יְהִי רַצוֹן שְׁלֵא נִבּוֹשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְלֹא נִכְלָם לְעוֹלָם הַבָּא. וּמַלְכוּת בַּיִת דָּוִד מְשִׁיחֶךָ תַּחַז יִרְנָה לְמַקּוּמָהּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ:

בשבת אומרים:

רַצָּה וְהַחֲלִיצָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הַשְּׁבֵת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי יוֹם גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ הוּא מְלַפְנֶיךָ. נְשַׁבֵּת בּוּ וְנִנְחַם בּוּ וְנִתְעַנֵּג בּוּ כְּמִצְוֹת חֲקֵי רַצוֹנְךָ. וְאֵל תְּהִי צָרָה וְיִגוֹן בְּיוֹם מְנוּחָתְנוּ. וְהִרְאָנוּ בְּנִחְמַת צִיּוֹן בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. כִּי אַתָּה הוּא בְּעַל הַנְּחֻמּוֹת. וְהִגַּם שְׁאֲכַלְנוּ וְשִׁתִּינוּ חֶרֶב בַּיְתָךְ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ לֹא שָׁכַחְנוּ. אֵל תִּשְׁכַּחְנוּ לְנִצָּח וְאֵל תִּזְנַחְנוּ לְעַד כִּי אֵל מְלֶךְ גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ אַתָּה:

בראש חדש וביום טוב ובחול המועד אומרים 'עלה ויבוא' ואם לא אמרו אינו חוזר, חוץ מליל א' של פסח וליל א' של סוכות שאם שכח חוזר לראש ברהמ"ז:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וַיָּבֵא וַיַּגִּיעַ וַיִּרְאֶה וַיִּרְצָה וַיִּשְׁמַע וַיִּפְקֵד וַיִּזְכֹּר וַיִּזְכְּרֵנוּ וַיִּזְכְּרוּן אֲבוֹתֵינוּ. זְכָרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ. וְזָכְרוֹן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדְּךָ. וְזָכְרוֹן כָּל עַמָּךְ בַּיִת יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לְפָלִיטָה לְטוֹבָה. לַחַן לַחֲסֵד וּלְרַחֲמִים.

לחיים טובים ולשלום. ביום:

בראש חדש – ראש חֲדָשׁ הַזֶּה:

בפסח – חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, בְּיוֹם (בְּיוֹם טוֹב אֹמֵר – טוֹב) מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה:

בסוכות – חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה, בְּיוֹם (בְּיוֹם טוֹב אֹמֵר – טוֹב) מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה:

בשבועות – חַג הַשְּׁבִיעוֹת הַזֶּה, בְּיוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה:

בשמיני עצרת – שְׁמִינִי חַג עֲצֵרַת הַזֶּה, בְּיוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה:

בראש השנה – הַזְכָּרוֹן הַזֶּה, בְּיוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה:

לרחם בו עלינו ולהושיענו. זְכָרְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוּ לְטוֹבָה. וּפְקַדְנוּ בּוּ לְבִרְכָה. וְהוֹשִׁיעֵנו בּוּ לְחַיִּים טוֹבִים. בְּדַבַּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחַנּוּנוּ וְחַמּוּל וְרַחֵם עֲלֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנו כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מְלֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה:

ותבנה ירושלים עירך במהרה בימינו:

ברוך אתה יהוה, בונה ירושלים. (ואומר בלחש – אָמֵן):

אם בשבת שכח לומר 'רצה והחליצנו' ונזכר לפני שהתחיל ברכת 'הטוב והמטיב' יאמר:

ברוך אתה יהוה, אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁנִּתְּנָן שְׁבִיעוֹת לְמְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּאַהֲבָה, לְאוֹת וּלְבְרִית. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ הַשְּׁבֵת:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְלֶךְ הָעוֹלָם. לְעַד הָאֵל אֲבִינוּ מִלְכֵנוּ אֲדִירָנוּ. בּוֹרְאָנוּ. גּוֹאֲלָנוּ. קְדוֹשָׁנוּ. קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. רֹעֵנוּ רֹעֵה יִשְׂרָאֵל. הַמְלֶךְ הַטּוֹב וְהַמְטִיב לְכָל. שֶׁבְּכָל יוֹם וַיּוֹם הוּא הַטִּיב לָנוּ. הוּא מְטִיב לָנוּ. הוּא יִיטֵב לָנוּ. הוּא גִמְלָנוּ. הוּא גּוֹמְלָנוּ. הוּא יְגַמְלָנוּ לְעַד חַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרִיחַ וְהַצְלָה וְכָל טוֹב:

יענו – אָמֵן:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁתַּבַּח עַל כְּבוֹדוֹ:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁתַּבַּח בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁתַּבַּח בְּנוֹ לְדוֹר דוֹרִים:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא קָרוֹן לְעַמּוֹ יְרִים:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִתְפָּאֵר בְּנוֹ לְנִצָּח וְנִצְחִים:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יְפָרְסֵנוּ בְּכְבוֹד וְלֹא בְּבִזּוּי בְּהִתַּר וְלֹא בְּאִסוּר בְּנִחַת וְלֹא בְּצַעַר:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִתֵּן שְׁלוֹם בֵּינֵינוּ:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁלַח בְּרָכָה רַחֲמָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יַצְלִיחַ אֶת דְּרָכֵינוּ:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁבֹּר עוֹל גְּלוֹת מִהֶרָה מֵעַל צְוֹאֲרֵנוּ:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יוֹלִיכֵנוּ מִהֶרָה קוֹמְמִיּוֹת לְאַרְצֵנוּ:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יְרַפְּאֵנוּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה רְפוּאָת הַנְּפֶשׁ וְרְפוּאָת הַגּוּף:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִפְתַּח לָנוּ אֶת יְדוֹ הַרְחֵבָה:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִבְרַךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמֶּנּוּ בְּשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרַכוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב בְּכָל מְכַל כָּל. כֵּן יִבְרַךְ אוֹתְנוּ יַחַד בְּרָכָה שְׁלֵמָה. וְכֵן יְהִי רַצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יַפְרוֹשׁ עֲלֵינוּ סֶכֶת שְׁלוֹמוֹ:

בשבת – הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִנְחִילָנוּ עוֹלָם שְׁכָלוֹ שְׁבֵת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

בראש חדש – הַרְחֵמֵנוּ הוּא יַחְדֹּשׁ עֲלֵינוּ אֶת הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וּלְבִרְכָה:

בסוכות – הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִזְכְּנוּ לִישֵׁב בְּסֻכּוֹת עוֹרוֹ שֶׁל לְוִיתָן:

הַרְחֵמֵנוּ הוּא יִשְׁפִיעַ עֲלֵינוּ שְׁפַע קְדֻשָּׁה וְטַהֲרָה מִשְׁבַּעַה אוֹשְׁפִיזִין עֲלָיִן קְדִישִׁין. יְכוּתָם תְּהֵא מִגּוֹן וְצָנָה עֲלֵינוּ:

ולא ראיתי צדיק נעזב. וזרעו מבקש לחם: כל היום חונן ומלוה. וזרעו לברכה: מה שאכלנו יהיה לשבעה. ומה ששתינו יהיה לרפואה. ומה שהותרנו יהיה לברכה כדכתיב ויתן לפניהם ויאכלו ויותירו כדבר יהוה: ברוכים אתם ליהוה. עושה שמים וארץ: ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה. והיה יהוה מבטחו: יהוה עז לעמו יתן. יהוה יברך את עמו בשלום: עושה שלום במרומו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ואמרו אמן:

אם מברכים על הכוס אומרים:
כוס ישועות אשא. ובשם יהוה אקרא:
סברי מרנן:
ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

כל דבר שצריך כוס צריך לשתות ממנו מלוא לוגמיו שהוא רוב רביעית ומצוה לשתות רביעית שלם: אחר ששתה משגרו לאשתו שתשתה ממנו. ואם שתה רביעית דהיינו כ"ז דרהם (גרם) יברך אחריו ברכה זו:

ברכת בורא נפשות

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם בורא נפשות רבות וחסרון על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי. ברוך חי העולמים:

במועדים - הרחמן הוא יגיענו למועדים אחרים הבאים לקראתנו לשלום:
ליום טוב - הרחמן הוא ינחילנו ליום שכלו טוב:

הרחמן הוא יטע תורתו ואהבתו בלבנו ותהיה יראתו על פנינו לבלתי נחטא. ויהיו כל מעשינו לשם שמים:

ברכת האורח - הרחמן הוא יברך את השלחן הזה שאכלנו עליו ויסדר בו כל מעדני עולם ויהיה כשלחנו של אברהם אבינו כל רעב ממנו יאכל וכל צמא ממנו ישתה. ואל יחסר ממנו כל טוב לעד ולעולמי עולמים אמן:
הרחמן הוא יברך בעל הבית הזה ובעל הסעודה הזאת. הוא ובניו ואשתו וכל אשר לו. בבנים שיחיו. ובנכסים שיירבו. ברוך יהוה חילו ופעל ידיו תרצה. ויהיו נכסיו ונכסיו מצלחים וקרובים לעיר. ואל יזדקק לפניו ולא לפניו שום דבר חטא והרהור עון. שש ושמיח כל הימים בעשר וקבוד מעתה ועד עולם. לא יבוש בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא. אמן כן יהי רצון:

בסעודת המילה - הרחמן הוא יברך את בעל הבית הזה אבי הבן, הוא ואשתו היולדת מעתה ועד עולם:

הרחמן הוא יברך את הילד הנולד וכשם שזכהו הקדוש ברוך הוא למילה, כך יזכהו לפגס לתורה ולחפה ולמצות ולמעשים טובים וכן יהי רצון ונאמר אמן:

הרחמן הוא יברך את מעלת הסנדק והמוהל ושאר המשתדלים במצוה, הם וכל אשר להם:

בסעודת החתן - הרחמן הוא יברך את החתן והכלה בבנים זכרים לעבודתו ויתברך:

ויש מוספים - הרחמן הוא יברך את כל המסבים בשלחן הזה ויתן לנו הקדוש ברוך הוא משאלות לבנו לטובה:

הרחמן הוא יחיינו ויזכנו ויקרבנו לימות המשיח ולבנין בית המקדש ולחי העולם הבא. מגדיל (ביום שמתפללים מוסף וכן במוצאי שבת אומרים: מגדול) ישועות מלכו. ועשה חסד למשיחו לחד ולזרעו עד עולם:

כפירים רשו ורעבו. ודרשי יהוה לא יחסרו כל טוב: נער הייתי גם זקנתי

סדר ברכת המזון

נוסח אשכנזי

על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו, בזכרנו את ציון:
על ערבים בתוכה, תלינו כנרותינו:

כי שם שאלנו שובינו דברי שיר ותולדנו שמחה, שירו לנו משיר ציון:
איך נשיר את שיר יהנה, על אדמת נכר:

אם אשכנח: ירושלים, תשכח מימי:

תדבק לשוני לחכי אם לא אפרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש
שמחתי:

זכר יהנה לבני אדום את יום ירושלים, האמרים ערו ערו עד היסוד בה:

בת בבל השדודה, אשרי שישלם לה את גמולך שגמלת לנו:

אשרי שיאחז ונפץ את עלליך אל הסלע:

שיר המעלות. בשוב יהנה את שיבת ציון היינו כחלמים:

אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה. אז יאמרו בגוים הגדיל יהנה לעשות עם אלה:

הגדיל יהנה לעשות עמנו. היינו שומחים:

שובה יהנה את שביתנו כאפיקים בנגב:

הזרעים בדמעה ברנה יקצרו:

הלוד: לך ובכה נשא משך הזרע. בא יבא ברנה. נשא אלמתיו:

המזמן אומר:

רבותי נברך:

המסובים עונים:

יהי שם יהנה מברך מעתה ועד עולם:

המזמן חוזר יהי שם וכו':

ברשות מרן ורבתי נברך (בעשרה אלהינו) שאכלנו משלו:

ואומרים המסובים:

ברוך (בעשרה אלהינו) שאכלנו משלו ובטובו חיינו:

ברכה מעין שלש

ברוך אתה יהנה, אלהינו מלך העולם, על:

אם אכל מזונות יאמר - המחיה ועל הכלכלה:

אם שתה יין יאמר - הגפן ועל פרי הגפן:

אם אכל פירות משבעת מינים יאמר - העץ ועל פרי העץ:

ועל תנובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה שרצית והנחלת
לאבותינו לאכול מפריה ולשבוע מטובה. רחם יהנה אלהינו עלינו ועל
ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל הר ציון משכן כבודך. ועל מזבחך.
ועל היכלך. ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. והעלנו לתוכה.
ושמחנו בבנינה ונברכך עליה בקדשה ובטהרה:

בשבת - ורצה והחליצנו ביום השבת הזה:

בראש חדש - וזכרנו לטובה ביום ראש חודש הזה:

בראש השנה - וזכרנו לטובה ביום הזכרון הזה:

ביום טוב ובחול המועד - ושמחנו ביום:

בפסח - חג המצות. בשבועות - חג השבועות. בסוכות - חג הסוכות.

בשמיני עצרת - שמיני חג עצרת:

הזה. ביום (ביום טוב - טוב) מקרא קדש הזה:

כי אתה טוב ומטיב לכל ונודה לך יהנה אלהינו על הארץ:

ועל המחיה ועל הכלכלה:

ועל פרי הגפן:

ועל הפרות:

על של ארץ ישראל אומר - ועל מחיתה ועל כלכלתה:

על של ארץ ישראל אומר - ועל פרי גפנה:

על של ארץ ישראל אומר - ועל פרותיה:

ברוך אתה יהנה, על הארץ ועל:

המחיה ועל הכלכלה:

פרי הגפן:

הפרות:

על של ארץ ישראל אומר - מחיתה:

על של ארץ ישראל אומר - פרי גפנה:

על של ארץ ישראל אומר - פרותיה:

והמזמן חוזרו:

ברוך (בעשרה אלהינו) שְׁאַכְלָנוּ מְשֻׁלוֹ וּבִטּוּבוֹ חֲיִינוּ:

מי שלא אכל עונה:

ברוך (אלהינו) וּמְבוֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

ברכת המזון לנשואין:

דְּוִי חֶסֶד וְגַם חֲרוֹן. וְאֵז אֱלֹם בְּשִׁיר יְרוּן. נִחְנוּ בְּמַעְגְּלֵי צְדָקָה. שְׁעָה בְּרַכַּת
בְּנֵי אֲהָרֹן:

ברשות מֶרְנָן וּרְבִנָּן וּרְבוּתֵי. נְבָרַךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִשְׁמַחָה בְּמַעוֹנוֹ. וְשְׁאַכְלָנוּ
מְשֻׁלוֹ:

ועונין המסובין:

ברוך אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִשְׁמַחָה בְּמַעוֹנוֹ. וְשְׁאַכְלָנוּ מְשֻׁלוֹ. וּבִטּוּבוֹ חֲיִינוּ:

והמזמן חוזר:

ברוך אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִשְׁמַחָה בְּמַעוֹנוֹ. וְשְׁאַכְלָנוּ מְשֻׁלוֹ. וּבִטּוּבוֹ חֲיִינוּ:

ברכת המזון לברית מילה:

נִוְדָה לְשִׁמְךָ בְּתוֹךְ אַמּוּנֵי. בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה. נודה:

ברשות אל אִיוֹם וְנוֹרָא. מְשֻׁגָב לְעֵתוֹת בְּצָרָה. אל נֶאֱזַר בְּגְבוּרָה. אדיר
בְּמָרוֹם יְהוָה. נודה:

ברשות התורה הקדושה. טהורה היא וגם פְּרוּשָׁה. צְנָה לָנוּ מוֹרְשָׁה. מִשֶּׁה
עָבַד יְהוָה. נודה:

ברשות הכהנים והלוויים. אֶקְרָא לַאֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים. אֶהוֹדְנוּ בְּכָל אִיִּים.
אֶבְרָכָה אֶת יְהוָה. נודה:

ברשות מֶרְנָן וּרְבִנָּן וּרְבוּתֵי. אֶפְתָּחָה בְּשִׁיר פִּי וּשְׁפִיתִי. וְתֹאמְרֵנָה עֲצֻמוֹתֵי.
ברוך הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה. נודה:

ברשות מֶרְנָן וּרְבוּתֵי נְבָרַךְ וכו':

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הֵזֵן אֶת הָעוֹלָם כְּלוֹ. בְּטוּבוֹ בָּחוּן
בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. הוּא נוֹתֵן לָחֶם לְכָל בֶּשֶׂר. כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ: וּבִטּוּבוֹ
הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חֶסֶד לָנוּ וְאֵל יְחֹסֵר לָנוּ מִזֶּן לְעוֹלָם וָעֶד. בְּעִבּוֹר שְׁמוֹ

הַגָּדוֹל. כִּי הוּא אֵל זֶן וּמְפָרְנֵס לְכָל וּמְטִיב לְכָל וּמְכִין מִזֶּן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו
אֲשֶׁר בָּרָא: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הֵזֵן אֶת הַכֹּל:

נִוְדָה לָךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבּוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָה טוֹבָה וּרְחֻבָּה.
וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים. וְעַל
בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׁרָנוּ. וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ. וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ.
וְעַל חַיִּים חַן וְחֶסֶד שֶׁחֻנַּנְתָּנוּ. וְעַל אֲכִילַת מִזֶּן שֶׁאַתָּה זֶן וּמְפָרְנֵס
אוֹתָנוּ תָּמִיד. בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה:

בחנוכה ופורים אומרים כאן ועל הניסים ואם שכח אזי כשיגיעו אצל הרחמן יאמר:
הַרְחֵמוּן, הוּא יַעֲשֶׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבּוֹתֵינוּ,
בְּיָמֵים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה:
בְּיָמֵי וכו':

בחנוכה ובפורים אומרים זה:

עַל הַנִּסִּים וְעַל הַפְּרָקוֹן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמְּלַחְמוֹת.
שֶׁעָשִׂיתָ לְאַבּוֹתֵינוּ בְּיָמֵים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה:

לחנוכה:

בְּיָמֵי מִתְתַּיְהוּ בֶן יוֹחָנָן כִּהֵן גָּדוֹל חֲשֻׁמוֹנָאֵי וּבְנָיו. כְּשֶׁעָמְדָה מְלָכוֹת יוֹן
הִרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁפִּיחֵם תּוֹרַתְךָ וּלְהַעֲבִירֵם מִחֻקֵּי רְצוֹנָךְ. וְאַתָּה
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים. עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דִּנְתָּ אֶת דִּינָם.
נִקְמַתָּ אֶת נַקְמָתָם. מִסִּרְתָּ גְבוּרִים בְּיַד חַלְשִׁים. וּרְבִים בְּיַד מַעֲטִים. וּטְמֵאִים
בְּיַד טְהוּרִים. וְרַשְׁעִים בְּיַד צְדִיקִים. וְזִדִּים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרַתְךָ. וְלָךְ עֲשִׂיתָ
שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמְךָ. וְלַעֲמֶיךָ יִשְׂרָאֵל עֲשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה וּפְרָקוֹן
כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְּנֵיךָ לְדַבֵּר בִּיתְךָ. וּפְנּוּ אֶת הַיְכָלְךָ. וְטַהְרוּ אֶת
מִקְדָּשְׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נְרוֹת בְּחֻצְרוֹת קִדְשְׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנֵת יָמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ.
לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

לפורים:

בְּיָמֵי מֶרְדֳּכָי וְאַסְתֵּר בְּשׁוֹשׁן הַבִּירָה. כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הַמֶּזֶן הִרְשָׁע. בְּקֶשׁ
לְהַשְׁמִיד לְהַרְגֵּם וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים. מִנְּעַר וְעַד זָקֵן. טַף וְנָשִׁים. בְּיוֹם
אֶחָד. בְּשִׁלְשֵׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לְבוּז. וְאַתָּה
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים הִפְרַתָּ אֶת עֲצָתוֹ. וְקַלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וְהִשְׁבּוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ
בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו עַל הָעֵץ:

ועל הכל יהנה אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך. יתברך שמה בפי כל
 חי תמיד לעולם ועד: ככתוב. ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך על
 הארץ הטובה אשר נתת לך: ברוך אתה יהוה. על הארץ ועל המזון:

רחם נא יהוה אלהינו על ישראל עמך. ועל ירושלים עירך. ועל ציון משכן
 כבודך. ועל מלכות בית דוד משיחך. ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמה
 עליו: אלהינו. אבינו. רענו זוננו פרנסנו וכלכלנו והרויחנו. והרוח לנו
 יהוה אלהינו מהרה מפל צרותינו. ונא אל תצריכנו יהוה אלהינו לא לידי
 מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם. כי אם לידי המלאה. הפתוחה. הקדושה
 והרחבה. שלא נבוש ולא נפלים לעולם ועד:

בשבת אומרים:

רצה והחליצנו יהוה אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת הגדול
 והקדוש הזה כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבת בו ולנוח בו באהבה
 כמצות רצונך וברצונך הניח לנו יהוה אלהינו שלא תהא צרה ויגון ואנחה
 ביום מנוחתנו והראנו יהוה אלהינו בנחמת ציון עירך ובבגן ירושלים עיר
 קדשך כי אתה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות:

בראש חדש וביום טוב ובחול המועד אומרים:

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבוא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר
 זכרוננו ופקדוננו וזכרון אבותינו וזכרון משיח בן דוד עבדך וזכרון ירושלים
 עיר קדשך וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך לפליטה לטובה לחן ולחסד
 ולרחמים לחיים ולשלום ביום:

לר"ח - ראש החדש הזה:

לפסח - חג המצות הזה:

לשבועות - חג השבועות הזה:

לסוכות - חג הסוכות הזה:

לשמ"ע ולש"ת - שמניי חג העצרת החג הזה:

לר"ה - ביום הזכרון הזה:

ילדים האוכלים ביו"כ - הכפורים הזה:

זכרנו יהנה אלהינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו לחיים. ובדבר
 ישועה ורחמים חוס ונחנו ורחם עלינו והושיענו כי אליך עינינו כי אל מלך חנון
 ורחום אתה:

ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו.
 ברוך אתה יהוה. בונה ברחמי ירושלים: אמן:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם. האל. אבינו. מלפנו. אדירנו. בוראנו.
 גואלנו. יוצרנו. קדושנו קדוש יעקב. רוענו רועה ישראל. המלך הטוב והמטיב
 לכל. שבכל יום ויום הוא הטיב הוא מטיב הוא ייטיב לנו. הוא גמלנו הוא
 גומלנו הוא יגמלנו לעד לחן ולחסד ולרחמים ולרחות. הצלה והצלחה. ברכה
 וישועה. נחמה. פרנסה וכלכלה. ורחמים וחיים ושלום וכל טוב. ומפל טוב
 לעולם אל יחסרנו. אמן:

הרחמן הוא ימלך עלינו לעולם ועד:

הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ:

הרחמן הוא ישתבח לדור דורים. ויחפאר בנו לעד ולנצח נצחים. ויתהדר בנו
 לעד ולעולמי עולמים:

הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד:

הרחמן הוא ישבר עלנו מעל צנארנו והוא יוליכנו קוממיות לארצנו:

הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרבה בבית הזה ועל שלחן זה שאכלנו עליו:

הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב ויבשר לנו בשורות

טובות ישועות ונחמות:

הרחמן הוא יברך את (אבי מורי) בעל הבית הזה ואת (אמי מורת) בעלת הבית

הזה. אותם ואת ביתם ואת זרעם ואת כל אשר להם. (ואם סמוך על שלחן עצמו

יאמר: הרחמן הוא יברך אותי ואת אשתי ואת זרעי ואת כל אשר לי), אותנו ואת

כל אשר לנו. כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב, בכל. מכל. כל. כן יברך

אותנו כלנו יחד בברכה שלמה. ונאמר אמן:

במרום ולמדו עליהם ועלינו זכות שתהא למשמרת שלום. ונשא ברכה מאת

יהוה. וצדקה מאלהי ישענו. ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם:

לשבת:

הרחמן הוא ינחילנו יום שכלו שבת ומנוחה לחיי העולמים:

לראש חדש:

הרחמן הוא יחדש עלינו את החדש הזה לטובה ולברכה:

ליום טוב:

הרחמן הוא ינהילנו יום שכלו טוב:

לראש השנה:

הרחמן הוא יחדש עלינו את השנה הזאת לטובה ולברכה:

לסוכות:

הרחמן הוא יקים לנו את סכת דוד הנופלת:

הרחמן הוא יזכנו לימות המשיח ולחיי העולם הבא:

בחול - מגדיל (ביום שיש בו מוסף אומר: מגדול) ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לך ולזרעו עד עולם:

עשה שלום במרומי הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: יראו את יהוה קדושו כי אין מחסור ליראיו: כפירים רשו ורעבו ודורשי יהוה לא יחסרו כל טוב: הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו: פותח את ידו ומשביע לכל חי רצון: ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה והיה יהוה מבטחו: נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם: יהוה עז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום:

לברית מילה אחר בעיני אלהים ואדם יאמר זה:

הרחמן הוא יברך אבי הילד ואמו, ויזכו לגדלו ולחנכו ולחכמו, מיום השמיני והלאה ירצה דמו, ויהי יי אלהיו עמו. אמן:

הרחמן הוא יברך בעל ברית המילה, אשר שש לעשות צדק בגילה, וישלם פעלו ומשפחתו כפולה, ויתנהו למעלה למעלה. אמן:

הרחמן הוא יברך רב הנמול לשמונה, ויהיו ידיו ולבו לאל אמונה, ויזכה לראות פני השכינה, שלש פעמים בשנה. אמן:

הרחמן הוא יברך המל בשר הערלה, ופרע ומצץ דמי המילה, איש הירא ורף הללב ירצה עבודתו פסולה. אם שלש אלה יעשה לה. אמן:

הרחמן הוא ישלח לנו משיחו הולך תמים, בזכות חתן למולות דמים, לבשר בשורות טובות ונחומים, לעם אחד מפזר ומפרד בין העמים. אמן:

הרחמן הוא ישלח לנו כהן צדק אשר לקח לעילום, עד הוכן כסאו כשמש ויהלום, וילט פניו באדתו ויגלום, בריתי היתה אתו החיים והשלום. אמן:

הרחמן הוא יזכנו לימות המשיח וכו'...

'שופר' ארגון להפצת יהדות

רח' מתתיהו 10 בני ברק. ת.ד. 2711 ב"ב

טל' 0732-776776 03-6777779

פקס: 03-6740578

מייל: main@shofar.tv

אתר: www.shofar.net

לע"נ הגאון הגדול רבי יהודה שפירא זצוק"ל

